ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5774 — 15/28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1905 — ՇԱԲԱԹ — 22 ԶԻԼ.ԿԱՏԷ 1322 — ԻԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5774

درعليه‌ده غلطه‌ده آروه‌لق غزته‌سى اداره‌خانه‌سى

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանճօ փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ. ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 ղր.
» » » վեցամսեայ 70 »
» » » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆր.
» » » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ազդից խմբագրատուն։

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՋ ՈՒ ՁԱԽ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Կայս. կառավարութիւնը տալի օր Պատրիարքարանի յանձնեց Ատանայի Առաջնորդ Մուշեղ Ծ. վարդապետի պաշտօնը հաստատող Պէրաթը։ Մուշեղ վարդապետ ուրեմն պատճառ մը չունի աւելի երկար ատեն Պոլիս մնալու, եւ արդէն կը լսենք թէ մէկ քանի օրէն պիտի մեկնի, Իզմիրի ճամբով, դէպի իր պաշտօնատեղին։ Այսպէսով կը կատարուի Ատանացւոց ջերմ փափաքը, զոր քանիցս յայտնած էին ասկէ առաջ, խնդրելով որ իրենց Առաջնորդին ժամանումը փութացուի։

Մենք ժամանակին գրեցինք թէ Ատանացիք արդէն խելացի գործ մը ըրած են՝ իրենց քուէները կեդրոնացնելով Մուշեղ վարդապետի անձին շուրջը։ Արաբկիրի Նախորդ Առաջնորդը՝ այդ ատեններուն, քիչ մը ամէն կողմէ իբր առաջնորդական ընտրելի կը նկատուէր։ Վանեցիք ուղղակի խնդրանք ըրած էին Պատրիարքարան, Տրապիզոնցիք նոյնպէս, Ռոտոսթօ՝ նոյնպէս, եւ տարակոյս չկայ որ՝ Դուրեան Սրբազան եթէ մերժէր Իզմիրի Առաջնորդութեան պաշտօնը, ամենէն հաւանական ընտրելին կրկին Մուշեղ վարդապետը պիտի ըլլար, ինչպէս որ էր արդէն՝ Ատանացւոց կողմէ ընտրուելէ առաջ։

Այսքան համակրութիւն պատահմամբ զուր տեղը չէր։ Արմաշեան վարդապետներուն մէջ եթէ եղած էին մէկ քանիներ՝ որոնք նոյն իսկ իրենց առաջին պաշտօնավարութեամբ ընդհանուրին յարգն ու համարումը կորանցուցած էին եւ են, եղան նաեւ անոնք՝ որոնք վարչական-եկեղեցական օրինակելի յատկութիւններ ցոյց տուին, հաւասարապէս վայելելով պետութեան եւ ժողովուրդին վստահութիւնը, գնահատուելով երկուքին կողմէ ալ, մանաւանդ իրենց անաչառ եւ արդիւնաւոր պաշտօնավարութեան համար։ Մուշեղ վարդապետ առաջին տեղը կը գրաւէ այս վերջիններուն մէջ, եւ իրաւամբ։

Կը յիշուի անշուշտ թէ երկար տարիներ խղճմտութեամբ իր եկեղեցւոյն ծառայեց Արաբկիրի մէջ, գոհանալով շատ չնչին ամսականով մը, երբեք խնդրի եւ հակառակութեան դուռ չբանալով իր թեմականներուն հետ, որոնցմէ սիրուեցաւ մինչեւ հոգը, եւ որոնք, իր հրաժարականէն վերջ, այնքան բազմաթիւ անգամներ զինքը վերստին խնդրեցին Պատրիարքարանէն։

Բայց Մուշեղ վարդապետ իր գործը աւարտած էր Արաբկիրի մէջ։ Կողմնակցութենէ զերծ եւ անխռով առաջնորդական վիճակ մը կառավարելու նախանձելի երեւոյթ մը ստացած էր քանի մը տարուան ընթացքին մէջ։ Հոգածու՝ եկեղեցւոյն պայծառութեան, հոգածու՝ դպրոցներու բարեկարգութեան, հոգածու՝ նաեւ իր հօտին նիւթական ու բարոյական պէտքերուն, համեստաբար, քիչ ատենուան մէջ թէ՛ լաւ պաշտօնավարութեան մը յիշատակը թողուց Արաբկիրի մէջ, եւ թէ նոյն ատեն կրթական-եկեղեցական շօշափելի արդիւնքներ՝ որոնք անհաւանապէս կրնան դիւրացնել իր յաջորդին գործը։ Ինք էր դարձեալ որ Պատրիարքարանի յանձնարարութեամբ կառավարեց նաեւ Ակնայ առաջնորդական վիճակը՝ որ երբեմն կցուած էր Արաբկիրի, եւ որուն հովուութիւնը այսօր յանձնուած է առանձին առաջն. տեղապահի մը, Գէորգ վրդ. Ասլանեանի։

Արաբկիրէն վերջ՝ Մուշեղ վարդապետի աշխատասիրութեան եւ հոգածութեան արժանի առաջնորդական վիճակ մը կրնար ըլլալ Ատանան, որ, ինչպէս Կիլիկիոյ բոլոր թեմերը, երկար ժամանակ առանց կանոնաւոր եւ խելացի անտեսութեան կը հովուուէր, Կաթողիկոսական Աթոռին թափուր մնալուն պատճառաւ։ Ատանան՝ Կիլիկիոյ թեմերուն գրեթէ ամենէն կարեւորն է։ Ատանայի Առաջնորդը պէտք է ըլլայ Կաթողիկոսին ամենէն անմիջական ու գլխաւոր օժանդակը. որով, Մուշեղ վարդապետի անուանումը կրնայ կրկնապէս օգտակար դառնալ թէ՛ իբր հովիւ ընդարձակ ու բազմամարդ հօտի մը, եւ թէ իբր աջակից Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոսին, որուն զգացած գլխաւոր պէտքերէն մէկն ալ կարող ու արժանաւոր եկեղեցականներու խնդիրը եղած է առաջին օրէն ի վեր։

Տ. Սահակ կաթողիկոս անուրանալի արժանիքներ եւ բազմիցս փորձուած կարողութիւն մը ունի։ Բայց իրեն երկու բան պէտք են, այսինքն դրամ եւ կարող օժանդակներ՝ թեմերու հովուութեան համար։ Վերջապէս միակ մարդ մը չի կրնար նոյն ատեն ամէն տեղ ըլլալ եւ ամէն բանի հասնիլ։ Եւ կամ եթէ ուզէ ա՛լ հասնիլ, գործը կը մնայ թերի, մէկը կարկտած տեղը միւսը կը ծակի, եւ մշտատեւ տատանումի մը կ'ենթարկուի գործը, գրեթէ առանց շօշափելի արդիւնք մը տալու։ Ամէն գործի մէջ աշխատութեան բաժանում մը եւ տարբեր տարբեր աշխատաւորներ, մասնագէտներ պէտք են։ Մէկը յատակագիծ մը կը շինէ, ուրիշ մը խորհուրդ կուտայ, երրորդ մը շինուածութիւնը կը հսկէ, եւ այսպէսով աշխատութիւնն առաջ կը տարուի, այսպէսով դիւրաւ ձեռք կը բերուի փափաքուած արդիւնքը։ Կաթողիկոսական Աթոռ մը, նոյն իսկ պարզ առաջնորդական վիճակի մը համար ալ, անկարելի է տարբեր կերպով ու պայմաններով կատարուած աշխատութենէ մը արդիւնք քաղել։

ԱՐԱՄ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

ԿԱՐՃ ԽՕՍՔԵՐ

ԽԱՂԱՄՈԼՈՒԹԻՒՆԸ

Դարերու ընթացքին մէջ յայտնուած ճշմարտութիւն մըն է որ՝ մարդկային սիրտին միակ բաղձանքն է երջանկութեան տիրանալ. այս հետապնդումին բնականութիւնը եւ օրինաւորութիւնը տարակոյս չվերցներ։ Բայց մարդիկ աւելի հետամուտ են չվաստակուած երջանկութիւն մը վայելելու, այսինքն՝ երջանկութիւն մը որուն համար՝ եթէ կարելի է՝ չաշխատին, չյոգնին եւ չտառապին։ Այո՛, ուրիշներուն երջանկութիւնը միտքով կը վերլուծենք, անոնց վայելքներուն դէմ տառապանք, աշխատանք եւ յոգնութիւն տեսնել կ'ուզենք, եւ առանց այդ բաներուն, օրինաւոր չենք տեսներ անոնց երջանկութիւնները։ Բայց մեր երջանկութիւնները՝ սիրտով կը վերլուծենք. եւ անարդարութիւն մը չենք տեսներ եթէ լիառատ վայելենք երջանկութիւններ՝ որոնց համար չաշխատեցանք եւ չտառապեցանք։ Ու մեր այս անարդար եւ ապօրինի փափաքները գոհացնելու համար՝ տարբեր մոլութիւններու կը դիմենք, ինչպէս, խաղամոլութիւնը, անբարոյականութիւնը, ալքոլամոլութիւնը։

Մարդիկ շատ հանճարեղ ու հնարամիտ են... իրենք զիրենք խաբելու մէջ, իրենց մոլութիւնները վարագուրելու մէջ։ Խաղամոլներ ուրիշ օրերէ աւելի Կաղանդի օրերու մէջ կը խաղան, առարկութիւնով թէ իրենց բաղդերը կը փորձեն, եւ եթէ տարուան առաջին օրը շահին, ապահով գրաւական մըն է բոլոր տարին շահելու համար։ Տարօրինա՛կ տրամաբանութիւն, չէ՞ [illegible]։

Կաղանդի իրիկուն էր. պտըտելով, քաղաքիս առաջնակարգ սրճարաններէն մէկուն քովէն կ'անցնէի, խաղի սեղանին շուրջը բոլորուած էին շատ մը մարդիկ, իրենց բաղդը փորձելու համար... Աշխատութեան եւ խնայողութեան օրինաւոր աղբիւրներէն հարստութիւնը վերելակելու տեղ, դիւրաւ՝ բաղդերնին կը փորձէին, մէկ ժամուան կամ րոպէի մը մէջ հարուստ ըլլալու սին փափաքով։

Եւ արդէն ի՞նչ են խաղամոլութեան եւ վիճակահանութեան համար մսխուած դրամները, եթէ ոչ ընդհանուր հարստութեան անօգուտ ջնջումը. Վերջին տարիներս՝ բարեգործական ընկերութեան մը վիճակահանութենէ առած շուրջ երեք հարիւր ոսկիի գումարը, հատորներով ոսկի դուրս հանեց այս քաղաքէն։ Ընտանիքներ գիտեմ որոնք իրենց համեստ դրամագլուխը կը վատնեն այսպիսի յոյսերով, մանաւանդ խաղամոլութիւնով, եւ շուտով հարստանալու իրենց տենչին մէջ կը մոռնան իրենց ընտանեկան եւ անձնական նուիրական պարտականութիւնները, վերջապէս դժբաղդ ըլլալու եւ ընելու համար իրենց սիրելիները։ Կարելի՞ է ցուցնել խաղամոլ մը որ մինչեւ վերջը հարուստ մնայ. Այո՛, քիչ անգամ կը շահի, շատ անգամ ալ կը կորսնցնէ, կորսնցնելու համար եւ թերեւս անձնասպանութեան մէջ՝ աչքերը գոցելու համար։

Հարկաւ այս խորհրդածութիւնները տիրացուական քարոզ կուտան ամէն անոնց որոնք կ'ուզեն ամէն ինչ իրենց քմահաճոյքին անկիւնէն դիտել։ Ճշմարտութիւնը կրնայ ծածկուիլ եւ ծաղրուիլ, բայց վաղ կամ անագան ցաւոտ իրականութեան առաջ պիտի կքին այդ մոլորածները։

ԴՐ. Հ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Տարսոն

ԿՆՈՋԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Երանի՜ քեզի, Սիրանոյշ, հազար անգամ երանի՜, որ տակաւին չես ամուսնացած ու կեանքիդ ամէնէն անուշ, ամէնէն յանկուցիչ շրջանին մէջ կը գտնուիս ուր փողփողուն երազներով կ'օրօրուիս։

Խելքս եկա՞ւ արդեօք, ըսես թերեւս։ Բայց մի՛ աճապարեր դատողութեանդ մէջ, որովհետեւ այս տողերը գրած պահուս խելքս գլուխս է այնչափ աւելի, որչափ չէր այն ատեն, երբ քեզի ամուսնական երանութիւններուն վրայ կը ճառէի, զորս տակաւին չէի ճաշակած։

Երեւակայութիւնը ո՛րչափ կը մոլորեցնէ եղեր մեզ։ Կ'ուզե՞ս որ ըսեմ շիտակը։ Մենք մեր աղջկութեան տարիներուն մէջ կը զգանք միայն ճշմարիտ երջանկութիւնը, նոյն իսկ մեր պատրանքը, չլատող երեւակայութեանը շնորհիւ։ Այդ ժամանակն է մեր կեանքին ամէնէն մեղմաշուք շրջանը, ուր դեռ մանկութեան զարդավառ գիրկին մէջ, սիրոյ աղօտ երանութիւնները կ'երազենք։

Մտածէ անգամ մը, որ ես Վահանին հետ ամուսնանալէ առաջ, այս տեսակ տող մը գրեմ...։ Կրնայի՞ր միտքէդ անցընել թէ՛ այնչափ դժբաղդ ըլլամ եւ անիծեմ այն օրը, ուր առաջին անգամ տեսայ զայն։ Թերեւս հիմա ալ հաւատալդ չի գար, չէ՞, եւ կը խորհիս թէ նորէն ալ յիմարութիւններս կ'ուզեմ շարունակել, քեզ խաբել ջանալով։

Այսչափ յառաջաբանը բաւական չէ՞ ալ, յայտնելու համար քեզի այն գաղտնիքը, զոր արդէն իսկ գուշակած ըլլալու ես։ Պիտի զարմանաս, պիտի ապշիս հիմա, երբ ըսեմ քեզի որ երիկս, այսինքն՝ Վահանը, բոլոր հոգիովս կ'ատեմ։ Իրաւ որ զարմանալի է. այդքան անհո՛ւն սէր մը, այդքան պաշտում մը այնքան խոր ատելութեան մը փոխուի։

Մեր նշանտուքի օրերը, երեւակայէ՛ անգամ մը, ինքնամոռացութեան ինչ խանդոտ վայրկեաններ էին անոնք, որոնց յիշատակը սիրտս կը տրոփէ ուժգնօրէն։ Ո՛հ, այն ատեն հաճոյքի, երջանկութեան անվերջ վայրկեններ, որոնք լոյսի խուսափուկ շողերովը պճնազարդուած, քաղցրահեղ ժպիտներով կ'օծէին հոգիս։ Բայց հիմա, հիմա, ի՜նչ անկում այդ բարձրութիւններէն ու ի՜նչ սոսկալի զրկանք։

Անհնարին բան մը չէ, երբ կը մտածեմ թէ, ամէնէն սիրելի իրաւունքս, այս ինքնապաշտ մարդուն գիրկին մէջ կորսուած եմ։ Սակայն պատմեմ, աւելի աղէկ հասկընաս։

Մեղրալուսնիս մէջ, զոր է՛ն երջանիկ օրերը կը դաւանին շատեր, անոնց վայրկեաններէն, ուր ապուշ հաճոյքներ քաղած էի, ինչու որ կը կարծէի թէ ամուսնական երջանկութիւնը միայն երկանը կամքին հլու հպատակ դառնալն է։ Ու քիչ մը ո՛չ հասկցայ թէ չպիտի կարենայի գտնել այն խաղաղը, այն չեմ գիտեր ինչը, որ հոգին անձկագին յուզումները կը խաղաղեցնէ մեղմ սարսուռներու արտասուքներուն մէջ։

«Ամբողջ օրը քու վրադ մտածելով անցուցի» կ'ըսէր ինծի, երբ իրիկունը տուն կը դառնար ամուսինս։ Բայց մի՛ հաւատար, բացարձակ սուտ մըն է ասիկա. այդ եսապաշտ մարդուն սիրտին մէջ ո՛չ չափ սէր մը գոյութիւն չունի ուրիշի նկատմամբ։ Ինք իր հաճոյքներուն վրայ միայն կը խորհի եւ կ'ուզէ քնել, իր էն խանդոտ զգայարանքովը շուրջպատելով զիս։ Անկէ ետքը ո՛չ թէ միայն զիս, այլ ինքզինքն ալ կը մոռնայ ու յոգնած կը փռուի անկողնին վրայ, ապո՛ւշ, ապուշ քնանալու համար։ Ու ես անդին նստած, արտասուելով, ժամերս կը համրեմ։ Դրդուած զգայնութիւնս, տաք ելած ջիղերս հանգիստ չեն թողուր, որ քունի մէջ գտնեմ ինքնամոռացումս։ Ու սիրտս հեշտանքի հրախաղով հրդեհուած, կը սկսի տրոփել ուժգնօրէն. կը զգամ ընկճումը իմ սիրոյս, որ տակաւ ատելութեան մշուշներուն մէջ կը փոթթուէր։

Հաւատա՛, սիրելի բարեկամուհիս, թէ այս յուզումնալից վայրկեաններուս մէջ, նոյն իսկ ոճիր մը գործելը ամէնէն դիւրին բանն է ինծի համար, որովհետեւ այնքան ծայրայեղ գրգռուած, այնքան սաստիկ պժգանք մը կուգայ վրաս, որ աչքերս վրէժխնդիր ցոլացումով անոր վրայ կը դառնան, եւ ջղաձիգ բազուկներուս մէջ խեղդել կը փափաքիմ այդ անհոգ, ու անփոյթ մարդը։ Ինք չէ՞ր իմ անհանգստութեանս պատճառը եւ ինք պարտաւոր չէ՞ր, հեշտանքի զգացումներուն մէջ խեղդելու, յագեցնելու իմ անկշտանքս, իմ հրայրքս ալ։ Բայց ան չէր ուզեր խորհիլ թէ ես ալ սիրտ ունիմ եւ օժտուած եմ այն բոլոր ձիրքերով, որոնք ամուսնական մթնոլորտը խաղաղութեամբ կը դարձնեն, երանելի սարսուռներու զուգընթացութեանը մէջ։

Բայց մտածէ անգամ մը որ ինծի շատ վար սահմանի մէջ գտնուող կիներ շատ գոհ են իրենց ամուսնական կեանքէն, որոնք այնչափ հաճոյքներ կը քաղեն անոր ծոցէն որչափ ես չեմ տեսներ իսկ։ Ու նախանձս կը փոխուի մանաւանդ անոնց վրայ որոնք ո՛վ գիտէ սէրով ալ չեն միացած, եւ ամուսնութենէն առաջ ունեցած չեն ո՛չ այդ դէմքի կարմրութիւնները, ո՛չ ձայնի թրթռումները, եւ ո՛չ ալ այն ամէն տեսակ տարօրինակ երեւոյթները, զորս սիրոյ յատուկ նշանները կը կոչեն շատեր, միամտաբար։

Ո՜հ, փախչի՛լ, փախչիլ կ'ըղձամ այդ յարկէն, ուր երկու բազուկներ, օձերու պէս կը գալարուին վիզս, ու դժոխային շունչեր կը տաքցնեն լանջերս։ Կը նախընտրեմ հազար անգամ մեռնիլ քան թէ մէկ անգամ անոր գիրկին մէջ գտնուիլ, որուն ազդեցութեանը տակ կը չարչարուիմ, կը տառապիմ։

Երանի՜ քեզի, Սիրանոյշ, հազար անգամ երանի՜, որ տակաւին կուսական անուշ շրջանիդ մէջ կը գտնուիս, ու մտքերդ ապագայիդ կը յածին անուրջներուն հեշտաբոյր պատրանքներուն մէջ, ու կը զգաս հեշտ սարսուռները հեռաւոր վայրկեններուն, զորս ո՜վ գիտէ, երբե՛ք ճաշակելիք չունիս իմ պէս...։

Տաքուկ համբոյրներս աղւոր այտերուդ

Ընդօրինակեց — Քոյրդ
Ս. ՅԱԿՈԲԵԱՆ — ԶԱՐՈՒՀԻ

ՆՈՐՈՅԹԻ ՔՐՈՆԻԿ

ՄԱԶԻԿՆԵՐ ՈՒ ՏԵՐԵՒՆԵՐ

Մղամուրճ. — Պարահանդէսի արդուզարդեր. — Նորելուկ յարդարանքներ։

Այս տարի տարածուած նորաձեւութիւն մը կայ մղամուրճի (gui = կաղնիի թուփը)։ Բոլոր փողոցները կը վխտային մղամուրճի ծաղկեփնջերով որոնք ամենուն կ'երեւցնէին շնորհալի կանաչ ոստեր, սպիտակ մարգարիտներով պճնուած։

«Մղամուրճ գնեցէք, ամանորին։»

Կը հաւատեն թէ այս տունկը բաղդաբեր է։ Նորատի աղջիկներ կը ճանչնամ, որոնք անպատճառ մղամուրճի տունկերով կը զարդարեն իրենց սենեակները եւ մինչեւ Զատիկ կը պահեն զանոնք։

Անգլիոյ մէջ, մանաւանդ, միսըլթօ պաշտամունքի առարկայ է։ Ծնունդի սովորութեան մը համաձայն, երբ պարոն մը կ'անցնի դրան մը առջեւէն, ուր մղամուրճի ճիւղ մը կախուած է, պարտաւոր է համբոյր մը առնել իրեն ընկերակցող կինը։ Բարեբախտաբար ամէն տեղ չեն օգտուիր այդ հեշտ առանձնաշնորհէն։ Որքան անձեր անհաճոյ անակնկալ մը պիտի ունենային։

Ամէն ոք գիտէ թէ մղամուրճը ի՜նչ դեր խաղացած է Դրուիտներու կրօնքին մէջ՝ Գալլիա, բայց ամէն մարդ չի գիտեր թէ կաղնիի մղամուրճը նուիրական տունկ մըն էր։

Արդ՝ կաղնիի մղամուրճը շատ հազուագիւտ է, հիանալի տունկ մը, բազմաթիւ պտուղներ եւ շատ մութ գոյն տերեւներ ունի։ Մեր ունեցած մղամուրճը մակաբոյծ մըն է որ խնձորենիներուն եւ տանձենիներուն վրայ կ'աճի։ Հետեւաբար հին ատեն այնքան յարգի եղող մղամուրճը չէ անիկա։ Սակայն ասիկա պատճառ մը չէ եղած որ իբր բաղդաբեր եւ բարեգուշակ տունկ մը՝ չփնտռուի ան։

Իր վայելչագեղ եւ սլացիկ ձեւերուն համար, մղամուրճը զարդանկարիչներուն ուշադրութիւնը հրաւիրած է։ Այսպէս անիկա գլխաւոր տարրերէն մէկը եղած է նոր արուեստին։ Նոր տարիին առթիւ շինուած ճենապակիէ կամ ապակեղէնէ սիրուն գեղօրները անով զարդարուած են։ Իր ճիւղին ոստերուն շնորհալի ձեւերը եւ իր ջերմիկ գոյներուն ներդաշնակութիւնը փոխ կուտայ այն հազարումէկ անօթներուն, որոնցմով կը սիրենք շրջապատուիլ մեր բնակարաններուն մէջ։

Մղամուրճը մելամաղձիկ է։ Ձմեռը, ձիւնը, ցուրտը կը յիշեցնէ։ Մառախլոտ գիւղերու եւ դաշտերու, տերեւազուրկ ծառերու, սառած խոտին պատրանքը կ'արթնցնէ, երբ փոքր թռչուններ ընդարմացած եւ սարսափահար, ի զուր ուտելիք կը փնտռեն, ողբագին ճիչեր արձակելով։

Ու այդ թափանցիկ տունկերը, իրենց մութ գոյն, ներդաշնակ եւ արտառոց տերեւներով՝ մեզի կ'ըսեն թէ լաւ է վառարանին քով կծկուած նստիլ քան թէ ձիւնապատ ճամբուն եզերքը գտնուիլ, ուրկէ քաղուած են անոնք։

«Մղամուրճ գնեցէք, նոր տարիին առթիւ։»

Մինչեւ իսկ կարաճիները եւ նորդիկները նախապատուութիւն կուտան նախկին Գալլիացիներուն սիրած տունկին։

Այսպէս կանաչ թուլէ toque մը տեսայ, դեղնորակ կանաչ մը, որուն միակ զարդարանքն էր մղամուրճի ծաղկեփունջ մը, արուեստագէտօրէն զետեղուած գլխարկին մէջտեղը։

Նմանապէս պարահանդէսի զգեստ մը, ճերմակ շղարշէ, իբր աչքի զարնող զարդ ունէր իր վրայ փունջեր այն շնորհալի տունկէն, որ ամանորի օրը լաւ տարի մը կը մաղթէ մեզ առաջին անգամ։

Բայց մղամուրճը կրնայ ուրիշ տերեւներու եւ ծաղիկներու հետ ալ գործածուիլ, ներդաշնակ ամբողջութիւն մը կազմելու համար թէ՛ մեր փունջերուն եւ թէ մեր զարդերուն մէջ։ Օրինակի համար, ձարխոտը որ իր նուրբ, փափուկ եւ մանրիկ տերեւներով, ամենափոքր շունչէն կ'երերայ։ Ձմրան տունկ մըն է որ մեր տունները գեղեցկացնելու եւ զարդարանքի մը աւելի փայլ ընծայելու կը նպաստէ։

Ժանտափուշն ալ իր կարմիր պտուղներով, ձմրան եղանակին յատուկ է. գլխարկի յատուկ յարդարանք մը կ'ըլլայ ան։

Այս ձմրան նորաձեւութիւնն է ծաղկեփունջի կամ ծաղկեպսակի ձեւով հիւսուած ծաղիկներու գործածումը։ Պարահանդէսի արդուզարդերուն մէջ կը տեսնուին ծաղիկներու օղակներ՝ ուր կը տեղաւորեն ժապաւէն մը կամ շղարշէ pourans մը։ Ասիկա վերյիշում մըն է Լուի ԺԵ.-ին։

Այդ կարգի շատ գեղեցիկ արդուզարդ մը տեսայ։ Երկնագոյն մուսլինէ շրջազգեստին քղանցքին վրայ իրարմէ անջատ դրուած էին bonbon վարդերու փոքր ծաղկեպսակներ, շատ մաժգոյն, ու բոլորին մէջէն անցած էր կապոյտ սաթէն լիպերթիի ժապաւէն մը։ Նոյն զարդարանքը կը տեսնուէր կրծքամասին եւ թեւերուն վրայ։

Նոյնպէս ծաղիկներու նուրբ պսակով մը կը յարդարեն շրջազգեստի մը բոլորտիքը կամ գօտիի մը իւրաքանչիւր կողմը, ինչպէս նաեւ [illegible] մը շուրջը։

Մեր մազերուն մէջ ա՛լ եւս չեն երեւնար փետուրէ կամ ժապաւէնէ ցցանքներ որոնք յոխորտօրէն կը սլանան օդին մէջ։ Ալեւս տափակ եւ լայն, կլոր կամ շրջանակաձեւ կարճ ճիւղերն են որ կը գործածուին։ Երբեմն միակ խոշոր վարդ մը կը դնեն ձախ ականջին վրայ, Քարմէնի ձեւով, կամ թէ բարձր գլխարկին վրայ՝ երկու ծաղիկներ, գիսակոյտին (chignon) իւրաքանչիւր կողմը։

Բայց ծաղիկներու նուրբ փունջերը կամ տերեւներու շնորհալի պսակները՝ գիսակոյտին շուրջը ամփոփուած՝ այնպիսի զարդարանքներ են որ իրենց փափուկ եւ յանկուցիչ շնորհներով շատ կը վայլեն նորատի աղջիկներուն։ Անտառային յաւերժահարսերու կը նմանին կարծես։

Բնական ծաղիկները, պարահանդէսի արդուզարդի մը մէջ, միշտ նախընտրելի են միւսներէն, բայց իրենց տեւողութիւնը այնքան վաղանցիկ է որ քանի մը ժամ չեն դիմանար տաքութեան։ Սակայն ճարտարարուեստը յաջողած է բնականին այնքան նմանը շինել որ երբեմն կատարեալ կ'ըլլայ պատրանքը։ Յաճախ կը պատահի որ հիանալի, թարմ ու կենսունակ ծաղիկ մը առջեւ գոչենք. «կարծես թէ արուեստական է», այնքան բնական կը գտնենք կեղծ ծաղիկ մը։

Թրգմ. — Զ. Ն.

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՎԱՆԻ ԸՆԹԵՐՑԱՏՈՒՆԸ

Ասկէ գրեթէ մէկ ու կէս տարի առաջ Յովհաննէս էֆ. Բիւզանդեան նախաձեռնութիւն ունեցաւ տեղւոյս մէջ իր ծախսով, հասարակութեան համար ընթերցատուն մը հաստատելու։ Ընթերցատունը նախապէս բաժանորդագրուած էր մէկ երկու թուրքերէն, ֆրանսերէն թերթերու եւ պոլսական հայերէն կարեւոր օրագիրներու ու շաբաթաթերթերու։ Ասկէ զատ, Բիւզանդեան էֆ. հոգ տարած էր ունենալու նաեւ՝ իր կարողութեան եւ տեղւոյն հանգամանաց համեմատ՝ ընթերցասիրութեան քիչ շատ յարմար գիրքեր։

Ընթերցատունը այսպէս շարունակեց մէկ քանի ամիս, եւ իրա՛ւ ալ ժողովրդեան այն մասը, որ կը սիրէր իր պարապոյ ժամերը հաճելի եւ օգտակար կերպով անցընել՝ ուրախութեամբ ողջունեց անոր բացումը։ Հոն յաճախել կրնալու համար՝ Բիւզանդեան էֆ.ի կողմէ դրուած պայմանները դիւրամատչելի էին, ուստի յաճախորդները շատցան. ամէն կիրակի, եւ շաբթուան մէջ լաւ օրեր ալ, հոն երթալ եւ մէկ երկու ժամ ընթերցանութեամբ պարապիլ ետ չէին մնար։ Այսպէս ուրախալի էր տեսնել որ ընթերցանութեան ճաշակը տակաւ կը զարգանար ժողովուրդին մէջ։

Բայց զարմանալի՛ բան։ Բիւզանդեան էֆ. որ առաջուց յայտարարած էր թէ «Ընթերցատան մէջ խստիւ արգիլուած են խաղեր», յանկարծ տեսնուեցաւ որ ընթերցատունը փոխուեցաւ պարզ սրճատան մը, այսինքն, սրճատան վերաբերեալ ամէն տեսակ խաղեր արտօնուեցան հոն։

Բիւզանդեան էֆ. ո՛չ միայն չշահեցաւ այս փոփոխութենէն, այլ մեծապէս վնասեց, վասն զի առանց կանխատեսելու տեղի տուաւ որ իրմէ խրտչէր ընթերցասէր դասակարգը, որ այդ փոփոխութենէն առաջ համակրական եւ քաջալերական արտայայտութիւն կը ջանար ցուցնել սոյն հաստատութեան։ Եւ այս բանն ալ շատ բնական էր, որովհետեւ այդ տեսակ փոփոխութենէ մը ետքը այլ եւս ինչպէս կարելի էր յաճախել հոն եւ ընթերցումէ բան մը հասկնալ, երբ նարտի եւ խաղերու աղմուկը կը խանգարէր ընթերցասէրը։ Երկրորդ՝ [illegible] դարձեալ չլսողները իբր ընկերական չափով դրամ չտալէ ետք եւ առաջուան դրութեան վրայ համեմատելով՝ մէջի մը չափ ալ տարբերութիւն չըրաւ։ Ահա ալ անոր համար որ քաղաքիս մէջ սրճատուներուն թիւը չափէն աւելի է արդէն, մինչդեռ եթէ չփորձէր ձեւը փոխելու՝ իր տեսակին մէջ առանձին հաստատութիւն մը ըլլալով, մէկ կողմէ պիտի յաջողէր կանոնաւոր կերպով շահիլ եւ միւս կողմէ չափով մը օգտակար հանդիսանալ, ժողովուրդին մէջ տակաւ ծաւալելով ընթերցասիրութեան ճաշակը։

Փ. ՑՈՒԼԱԿԵԱՆ

Վան

ՀՈԹԵՆԹՈԴՆԵՐՈՒՆ

ՍՈՎՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ԲԱՐՔԵՐԸ

Ենթադրեցէք երբ Բարեյուսոյ գլուխը գտան եւ հոն բնակութիւն հաստատեցին, շրջակայքը միեւնոյն ծագումէն ելած ցեղեր կը բնակէին։ Ասոնք նոյն ատեն խաշնարածութեամբ զբաղելով՝ տէր էին կովերու ստուար նախիրներու. այս պատճառաւ Բարեյուսացիք զանոնք vakiros (կովի հովիւ) անուանած են։ Ի վերջոյ Ֆլամանկները միեւնոյն հողերուն վրայ գաղթելով՝ ընդարձակ երկիր մը հիմնելով՝ տեղացի բնակիչներուն Հոթենթոդ անունը տուած են։ Սակայն անոնք իրենքզիրենք Նամագա եւ կամ Կոյին կ'անուանեն։

Ափրիկէի արեւելեան հարաւակողմը բնակող այս ցեղը՝ երկու դար առաջ՝ հարաւային ծայրերն ալ տարածուած էր։ Այժմ Քաֆրերէն վտարուելով՝ հիմա հոն պզտիկ բլուրի ձեւով գերեզմանոցներ միայն կ'երեւին։

Հոթենթոդներու ծագման մասին զանազան ենթադրութիւններ կան. ոմանք Պուշմաններու ցեղին հետ խառնուած, — այս երկու ցեղերուն վրայ նկատուած բնական քանի մը մասնայատուկ նշաններով — միեւնոյն ճիւղաբաժանումին պատկանիլը կը յայտնեն։ Ասոր հետ մէկտեղ խորունկ քննութիւնով մը կը հաստատուի Հոթենթոդներու եւ Պուշմաններու հետ Քաֆրերու սեռային յարաբերութիւնով իրարու խառնուած ցեղի մը սերունդ մը, ու աս ալ անկարելի բան մը չէ։

Նախ՝ եթէ այս ցեղերուն խօսած լեզուները քննուին, անոնց մէջ մեծ տարբերութեան մը գոյութիւնը երեւան կուգայ։ Երկրորդ՝ Հոթենթոդները մարմնով քիչ մը նմանութիւն ունին Պուշմաններուն, սակայն այս մասին Քաֆրերէն բոլորովին կը տարբերին։ Այսու հանդերձ Հոթենթոդներուն՝ յիշեալ երկու ցեղերուն խառնածութեան արդիւնքը ըլլալուն զօրաւոր ապացոյց մը չէ։ Ամէն պարագայի ներքեւ՝ շրջակայքը բնակող ցեղերուն մէջ սեռային յարաբերութիւնը — խառնածնութեան գոյութիւնը — անկասկած է։

Հոթենթոդներու ծագման մասին ուրիշ ենթադրութիւն մըն ալ կայ. այս ենթադրութեան համեմատ՝ Հոթենթոդները, Նեղոսի հովիտէն եկած ըլլալով՝ հին Եգիպտացւոց ճիւղաբաժանումին կը պատկանին. այս ենթադրութիւնը, սակայն, այնքան ճշմարտութեան մօտ չէ։ Արդէն Հոթենթոդները եւ Եգիպտացիք լեզուի տեսակէտով ալ եթէ քննուին, անոնց մէջ ո՛րքան տարբերութիւն գտնուիլը բացայայտ կը հասկցուի։

ԺԶ. եւ ԺԷ. դարերուն մէջ, Բարեյուսոյ գլխուն շրջակայքը շատ մը ցեղեր գոյութիւն ունէին. այսօր, սակայն, միայն չորս ցեղեր կան, որոնց մէջ Հոթենթոդներն են կարեւորը։

Հոթենթոդները մարդկային վիճակագրական տեսակէտով, Պուշմաններուն պէս գաճաճ չեն թէեւ, սակայն կարճահասակ են։ Հասակնին հազիւ մէկ ու կէս մեթր կայ, գոյներնին՝ դեղին սեւորակի, մազերնին սեւ՝ պզտիկ պզտիկ գանգուրներու բաժնուած, ձեռքերնին՝ նեղ եւ ուռուցիկ. ծնօտնին՝ երկայն ու սրածայր. շրթունքնին խիստ մեծ ու կոշտ, ոտքերնին՝ փոքր ու մթին, ականջնին խոշոր, վերին ու ստորին անդամները՝ պզտիկ ու փափուկ։

Հոթենթոտները նախապէս հովիւ ըլլալով՝ ուտելիքի համար դժուարութիւն քաշած ատենին որսորդութիւն ալ կ'ընեն։ Արդէն որսորդութեան մէջ վարպետ ու յաջողակ ըլլալով՝ դիւրութեամբ կը հայթայթեն իրենց սնունդի պէտքերը. կշտանալէ յետոյ ուրիշ ոչ եւ է բանով չեն զբաղիր. արդէն ի բնէ ծոյլ ըլլալով երկրագործութեան պէս ծանր աշխատութեանց չեն դիմանար. այս պատճառաւ փորերնին կշտացնելու համար կա՛մ արածած կովերնուն միսը կ'ուտեն, կա՛մ որսորդութիւն կ'ընեն եւ կամ ծառերու պտուղներ, բոյսեր ու արմատներ կը ճարեն իբրեւ սնունդ. այս պարապմունքն ալ կիներու բաժինն է։

Հոթենթոտները ի բնէ խելօք ու խոհեմ են. պար, նուագածութիւն ու ծխել չափազանց կը սիրեն։ Կիներն ու աղջիկները վայրի կանեփի տերեւները ծամելէ շատ կ'ախորժին։ Անոնց ծխափողին ծայրը կենդանիներու եղջիւր անցուած է, իբրեւ գլուխ, ընդունարան ծխախոտի։ Ծուխը կատարեալ ախորժակով կը կլլեն, առանց դուրս տալու իրենց բերնէն ու քթէն։

Հոթենթոտները շատ կը սիրեն օգելից ըմպելիքները. իրենց մէջ գինովը անպակաս է։ Եւրոպայէն մեծ քանակութեամբ օգելից ըմպելի բերել տալէ զատ իրենք ալ կը պատրաստեն մեղրէն գարեջուր ու տեսակ մըն ալ օղի։

Հոթենթոտները քիչ անգամ միս կ'ուտեն. ընդհանրապէս բոյսերով կը սնանին. տօնական կերակուրի համար ոչխարի միսը նախամեծար կը համարին արջառի մսէն, զոր մասնաւոր օրերու մէջ կ'ուտեն։

Ափրիկէի հարաւային կողմերը ոչխարին դմակը պարարտ ըլլալով ինը լիպրայի չափ կը կշռէ. անոր իւղը ճերմակ ու ախորժաբեր է։ Պորդկայ օդին մէջ ալ բնաւ չի սառիր։

Հոթենթոտները իբր եւ բեռնակիր ու հեծնելի կենդանի կը գործածեն եզները։

Ասոնք ոչխարներէն կը պատրաստեն իրենց հագուստը. մորթէ շրջազգեստ մը՝ մէջքերնին կապով մը կապուած ու կռնակներնին ոչխարի բրդոտ մորթէն շինուած լօդիկ մը կը հագնին։ Ձմեռ ատեն բուրդին կողմը կռնակնին կը դարձնեն. մարմիննուն մնացած մասերը ցուրտէն պաշտպանելու համար տեսակ մը խիտ դիմոց կաւ ու խիտ իւղով կ'օծեն։

Էրիկ մարդոց գլուխը բաց է. իսկ կիներունը գլխանոց մը կայ. էրիկները մոյկ ունին ոտքերնին, իսկ կիները բոպիկ են։

Հոթենթոտներու կիները ոսկոր, փղոսկր, պղինձ եւ ուրիշ բաներէ մանեակներ ու ապարանջաններ կը կրեն իրենց վրայ։

Եւրոպական գաղթային երկիրներու շրջակայքը բնակող Հոթենթոտները, բաղդատմամբ, աւելի կանոնաւոր կերպով կը հագուին. էրիկ մարդիկը ոչխարի մորթէ շինուած տափատ կը հագնին ու թաղիքէ գլխարկ կը դնեն։ Կիներն ալ ոչխարէ շրջազգեստ կը հագնին։

Հոթենթոտները ոչխարենիներնին խիստ պարզ ձեւով մը կը պատրաստեն։ Նոր մորթուած ոչխարին մորթը քանի մը օր իր միսին մէջ կը թողուն, յետոյ բուրդը կը փետտեն ու վրան տեսակ մը թթու ծառերու փոշի կը ցանեն. քանի մը օր ետքը լաւ կերպով կը մաքրեն ու կակուղ ըլլալու համար իւղով կ'օծեն, ա՛յն ատենն ալ վերջապէս ոչխարենին բուրդէ կերպասի նման կակուղ ըլլայ։

Հոթենթոտներուն բնակարանները կէս գնդաձեւ են, 10–12 ոտք տրամագծով ու 4 ոտք բարձրութեամբ։ Այս բնակարաններն պատուհան չունին. միայն դուռ մը կայ, ա՛յնքան ցած որ ներս մտնելու համար գետին քսուիլ հարկ կ'ըլլայ։

Ամբողջ բնակարանները ծառերու ոստերէն շինուած ու վրան մորթով եւ փսիաթով ծածկուած են։ Ծխնելոյզը բնակարաններուն ճիշդ մէջտեղը քանի մը քարերէ շինուած է. ծուխը դուրս ելլելու համար մասնաւոր ծակ մը բացուած չէ, այլ դուռը բաց կը թողուն՝ ծուխը դուրս ելլելու։

Հոթենթոտներուն կահ կարասիքը կը կազմեն անկողին մը՝ մորթէ ու փսիաթէ, կերակուրի ամաններ՝ հողէ շինուած ու տիկեր՝ ջուրի համար։

Ուշագրաւ է կիներու ծննդաբերութեան երկունքի պահուն դրացի կանանց համախմբումը, որ ատեն այրերը դուրս կը հանուին։ Հոթենթոտ կիները դիւրին կերպով զաւակ կը ծնին. միայն թէ պատահաբար ա՛յնքան երբ դժուարութեանց հանդիպին, կոթին մէջ եփուած ծխախոտի ջուր խառնելով կը խմցնեն։ Նորածնին՝ ոչխարի ճագարի պէս՝ մօր կինը նախ կովի միզով կը լուան ու յետոյ իւղի եւ թզենիի հիւթով կ'օծեն. նաեւ անուն մըն ալ կը դնեն։ Հոթենթոտները մեծ ուրախութիւն կ'ընեն զաւակի մը ծննդեան ատեն։ Այնքան խնջոյքներ կը սարքուին այն ատեն միայն, երբ երկուորեակ զաւակներ ունենան։

Ասոնց ամուսնական արարողութիւններն ալ հետաքրքրական են. Երիտասարդ մը աղջկան մը մասին սէր զգացած ատեն առանց քաշուելու եւ ժամանակ անցընելու, հօրը, եթէ չունի, ամէն մեծին կը յայտնէ իր փափաքը. ու օր մըն ալ երկուքը մէկտեղ աղջկան ծնողացը կ'երթան՝ խնդիրը յայտնելու համար. հօն պահ մը մնալէ յետոյ ծխափողերնուն կրակը կը դնեն։ Ծուխը կը բարձրանայ ոլորապտոյտ, ճիշդ այս միջոցին խօսքը կը բացուի. ամուսնութեան առաջարկութիւնը տեղի կ'ունենայ։ Երբ երկուստեք համաձայնին, համբոյրը մարմին կ'առնէ, հոն անմիջապէս խնջոյքը կը սարքուի։ Այս հանդէսէն անմիջապէս յետոյ երիտասարդն ու կոյսը միասին դուրս կ'ելլեն, կ'առնեն ու կը քալեն. այս կերպով հարսնեկան ամէն արարողութիւն կը վերջանայ։

Հոթենթոտները հիւանդութիւն երբ շատ կը վախնան. եթէ մէկը հիւանդանայ, ոչ ոք կը մօտենայ անոր, միայն մարդ մը օրը 1–2 անգամ քովը կ'երթայ՝ ուտելիք ու խմելիք տալու համար։ Եթէ հիւանդին վիճակը ծանրանայ, այլ եւս ոչ ոք կը մօտենայ։

Հոթենթոտները շատ երկար կ'ապրին, 80–100 տարեկաններ պակաս չեն իրենց մէջ։ Ասոնց թաղման արարողութիւնները շատ ուշագրաւ են։ Մեռելին դիակը հին մորթերու մէջ փաթթելով խառնոց մը կը դնեն՝ վրան հող ու կաւիճ լեցնելով։

Հոթենթոտները կռապաշտ են, իրենց նախնեաց հոգիները կը պաշտեն ու ոգիներէն ալ կը վախնան չափազանց։

Հոթենթոտները, այր եւ կին, լուսընկայ երեկոները տունէն դուրս կ'ելլեն խաղալու ու երգելու համար։ Ուշագրաւ է արդարեւ անոնց այս արարողութիւնները, որոնք յաճախ տեղի կ'ունենան լուսընկայ գիշերները։

Թարգմ. Մ. ՍՈՂԻԿԵԱՆ

Արտաքին Լուրեր

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ ՄԻՋԵՒ

ԲՈՐԹ-ԱՐԹՈՒՐ

Հիմակուան կացութիւնը.— Ռուս ծովակալի մը քննադատութիւնները.— Շթոսէլ զօրավարին տեղեկագիրը։

Բարիզ, 24 յուն.— Բորթ-Արթուրի բերդը տարեւոյթս միայն կորսնցուց իր կարեւորութիւնը, եւ անձնատուութեան հետեւանքով դերը միայն փոխեց, այն կերպով որ անձնատուութենէն առաջ գլխաւոր նպատակն էր ճապոնական բանակին գործողութեանց, բայց այդ դէպքէն ետքը կը պահէ մեծ կարեւորութիւն մը պատերազմի շարունակութեանը համար թէ՛ ծովի եւ թէ ցամաքի վրայ։ Բորթ-Արթուր, իբրեւ յենակէտ ճապոնական նաւատորմին համար, տակաւին օգտակար չի կրնար ըլլալ։ Պալթիկի ռուսական նաւատորմիղը չինական ջուրերը չհասած, ծովի կողմէն վտանգ մը չի վախցուիր. եւ որովհետեւ Ռոժեսթվենսքի ծովակալը կ'երեւայ թէ պիտի սպասէ երրորդ նաւատորմին ժամանման, որ այս օրերս Լիպաւայէն ճամբայ պիտի ելլէ, ուրեմն ռուսական նաւային զօրութիւնը այդ մասին միայն պիտի կրնայ ազդեցութիւն մը ունենալ պատերազմին գործողութեանց վրայ։ Միւս կողմէ ցամաքային բանակները գրեթէ չորս հարիւր քիլոմեթր հեռու են Բորթ-Արթուրէն եւ նոր զինուորներու կը սպասեն՝ թիւի առաւելութիւն ունենալու համար։ Եթէ երկու բանակներուն հրամանատարները իրենց գործողութեանց ծրագիրը կը պատրաստեն, մեծ սխալ մըն է կարծելը թէ Բորթ-Արթուրը նկատողութեան չեն առներ։ Արդարեւ եթէ սպասուած մեծ ճակատամարտը առաջ Ռուսներուն դէպի Մուգտէն նահանջելովը, այդ պարագային Բորթ-Արթուրի կացութիւնը բնաւ պիտի չփոխուի. բայց եթէ Օեամա մարշալը պարտուի, Բորթ-Արթուր ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Այդ տեղը նպատակակէտը պիտի կազմէ Քուրոբաթքինի զօրավարին գործողութեանց։ Ներկայ ընդհանուր հրամանատարները, ռուս եւ ճապոն, պարտին հիմակուընէ Բորթ-Արթուրը նկատել տակաւին ռազմագիտական կարեւորութիւն ունեցող վայր մը։ Քուրոբաթքինի զօրավարին ճակատամարտի ծրագիրը պիտի ըլլայ, հաւանօրէն, ճամբայ մը բանալ դէպի Բորթ-Արթուր։ Եթէ յաջողի, միայն այն ատեն, ճապոնական բանակը պիտի դէպի պարէնաւորման գլխաւոր գիծէն, որուն կարեւորութիւնը մեծ ծաւալով աւելցած է Բորթ-Արթուրի առումէն ետքը։ Այդ նկատմամբ է որ անշուշտ Քուրոբաթքինի զօրավարը, երբ յարձակելու մտադրութիւն ունենայ, իր գլխաւոր զօրութիւնը իր բանակին աջ թեւին վրայ պիտի համախմբէ։ Օեամա մարշալն ալ իր ձախ թեւին ծայրը պիտի զօրացնէ՝ Բորթ-Արթուրէն Լիաո-Եանկ տանող երկաթուղիին երկայնքը։ Հաւանական է ուրեմն որ Շա-Հոյի եզերքը կատարուելիք ճակատամարտի մը մէջ դէմ առ դէմ գտնուող գլխաւոր բանակները իրարու պիտի հանդիպին՝ պատերազմի դաշտին արեւմտեան կողմը։

Բարիզ.— Կը ծանուցուի թէ 1904 տարւոյն ճապոնները քսաներեք նաւեր բռնեցին որոնք Բորթ-Արթուրի պաշարման գիծը կ'ուզէին խզել։ Ասոնց տասներեքը ռուսական եւ եօթն ալ անգլիական են։ Վերջերս Ճապոններուն ձեռքը ինկած տուփերներուն քանակութիւնն է 25,000 թոն։ Ճապոնները տասներեք նաւ ընկղմեցին Բորթ-Արթուրը պաշարելու համար. նաեւ իրը փոխադրական եւ առեւտրական շոգենաւ կորսնցուցին, զորս Ռուսները ընկղմած են։ Մինչեւ հիմա Ճապոնի ժամանած ռուսական գերիներուն թիւն է 309 սպայ եւ 17,511 զինուոր։ Ասոնց շատերը Թէնկուչակոլ եւ Համամաթերա զրկուեցան։

Թոքիօ.— Ռուս գերիներուն հետ գտնուող ռուսական ծովակալ մը Բորթ-Արթուրի անձնատուութեանը վրայ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ։

«Անխուսափելի էր այն անձնատուութիւնը որ կատարուեցաւ, պահակազօրքը աս կերին ծայրայեղ աստիճանին հասած։ Շթօսէլ զօրավարին արարքը մեծապէս քննադատելի է։ Քոնտրաթէնքօ զօրավարը պաշտպանութեան ճշմարիտ հերոսը եղաւ։ Ռուսական նաւատորմիղը անգործ մնալու դատապարտուեցաւ, վասն զի ճապոնական նաւատորմիղը շատ վեր ըլլալով չէր կրնար յարձակիլ Թոկօ ծովակալին վրայ։ Շրջափակութեամբ չգործածուեցաւ՝ Բորթ-Արթուրը պաշտպանող մեր տանուորներէն մէկ մասը դուրս հանելով, Վլատիվոսթոք կամ չէզոք նաւահանգիստ մը զրկելու համար։ Նաւային եւ ցամաքային զինուորներուն միջեւ խիստ բուռն հակակրութիւն մը կը տիրէր։ Բորթ-Արթուրի անձնատուութիւնը յետոյ քննուելու էր՝ զինուորական ատեանի մը կողմէ։ Թէ՛ ցամաքի եւ թէ ծովի վրայ զինուորական գործողութիւնները շատ թերի կերպով կատարուեցան։ Ճապոնները յաճախ յանդգնութեան մէջ թեթեւցան, վասն զի հակառակ պարագային Բորթ-Արթուր աւելի շուտ պիտի իյնար։ Քոնտրաթէնքօ զօրավարը որ միշտ առաջին կարգին վրայ կեցած էր, պաշտպանութեան հոգին էր։ Շթօսէլ զօրավարը պատասխանատուութեանց մեծ բաժինը անոր կը թողուր։ Քոնտրաթէնքօ յօժարութեամբ կը ջանար համերաշխութիւն մը հաստատելու ծովային եւ ցամաքային զինուորներուն միջեւ։ Բորթ-Արթուր պիտի կրնար քանի մը ամիս աւելի դիմանալ եւ է ն սպառումի համար։ Ճապոններուն համար երկու ամիս պէտք էր մաքրելու բոլոր արգելքները խորտակելու համար։ Բերդը կրնար ամիս մը եւս դիմանալ։»

Լոնտոն.— Շթօսէլ զօրավարը, Ռուսիոյ պատերազմական նախարարութեան ուղղուած հեռագրով մը, կը խնդրէ հետեւեալը մատուցանել Նիքոլա կայսեր.— «Բորթ-Արթուրի պահակազօրքը կազմող բոլոր սպաները, զինուորները եւ այլն պատերազմական գերի են, բայց ի կղերականներէն, բժշկական մարմինէն եւ քաղաքային պաշտօնեաներէն։ Ռուսիա վերադառնալու արտօնուած են այն սպաները որոնք խօսք տուած են ալ եւս պատերազմին չմասնակցելու. նաեւ գաղտնիները եւ հետեւորդ սպասաւորները։ Գումանները ստորագրեցին երկու կողմի պատուիրակները։ Ռուս զօրավարը եւ Զիվէնզոնովի հարիւրապետը մեր կողմէն ստորագրեցին։ Ըստ արձանագրութեան օրէն սկսելով նախապէս նկատողութեան առնուեցաւ վիճակը ամրոցներուն մէջ գտնուող ութ հազար զինուորներուն, եւ հիւանդանոցները գտնուող չորս հազար զինուորներուն որոնք կ'ուզէին մնալ բժշկական մարմնոյն հսկողութեան տակ։ Նաեւ ոչ-պատերազմիկներուն, 1300ի չափ, առնմանազ պահապաններուն եւ այլն՝ ընդամէնը 3500 հոգի։ Հիւանդանոցներուն մէջ 13,135 հիւանդներ ու վիրաւորներ պիտի մնան. ասոնց մէջ կան երեսուն հոգի անդամահատուած. նաեւ 164 սպայ ու քաղաքային պաշտօնեայ։ Այս թիւերը ամբողջ ցամաքային զինուորներուն կը վերաբերին։ Կարմիր Խաչի չորս հիւանդանոցները առայժմ Բորթ-Արթուրի կը մնան։»

ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Միչէնքօ զօրավարին հեծելազօրերուն սլացքը.— Քուրոբաթքինի զօրավարին ծրագիրը.— Պարէնաւորումը։

Բարիզ, 24 յուն.— Բեդերսպուրկի մէջ կը հաստատուի այն լուրը թէ Միչէնքօ զօրավարին հեծելազօրքերը պաշտօն ունին նեղել ճապոնական բանակին ետին՝ սպառնալով անոր հաղորդակցութեան գիծերուն։ Այդ հեծելազօրքերը, քսան գունդէ բաղկացած, բանակին առաջ մասն կազմուած են կարգ մը զօրախումբ, որոնք Հուն-Հոյի երկայնքը ռազմական կէտերու շարք մը կը գրաւեն։ Յայտնի է թէ Քուրոբաթքին զօրավարը կ'ուզէ կարելի եղածին չափ յապաղեցնել եւ, եթէ կարենայ, արգիլել Նոճի զօրավարին զինուորներուն դէպ ի հիւսիս յառաջխաղացութիւնը, որոնք տրամադրելի են Բորթ-Արթուրի գրաւումին հետեւանքով։ Միչէնքօ զօրավարին հեծելազօրքերը, խիստ դիւրաշարժ, միանգամայն մէջտեղին անընդհատ սպառնալիք մը կը կազմեն Օեամայի բանակին ձախ թեւին համար։ Մնաց որ բաց ի այն դիւրութենէն զոր առաւելակ երկիր մը կ'ընծայէ Խունխուզներու գործողութեանց, Ճապոն երբ պէտք եղածին պէս զօրաւոր կերպով չեն հաստատած իրենց հաղորդակցութեան գիծերը Լիաո-Եանկի վրայ։ Ուրեմն զարմանալի պիտի չըլլայ երբ Խունխուզները յաջողին մեծապէս նեղել զանոնք։ Սա ալ յայտնի է թէ ասկէ վերջը Ռուսներուն գլխաւոր նպատակակէտներէն մէկը պիտի ըլլայ Նիու-Չուանկի եւ Բաչէոյի կողմէն նեղել Ճապոններուն հաղորդակցութեան գիծերը։ Ուրեմն պէտք է հիմակուընէ այն տեղ դիրք մը գրաւել, որով թշնամին հարկադրուի բաժնել իր ուժերը եւ այդպէս թող չտալ անոր որ ճակատի յարձակում մը կատարէ։ Նաեւ անկանոն գին պատերազմ մը կատարել անոր վերջապահ գիծերուն դէմ։ Ռուսներուն կողմէ ճակատի յարձակում մը տակաւին չի կրնար կատարուիլ։ Քուրոբաթքին զօրավարը, Բեդերսպուրկ ուղղած իր վերջին տեղեկագիրներուն մէջ կ'ըսէ թէ Ճապոններուն յաղթելու համար որոնց դիրքը խիստ շատ զօրաւոր է, միջոց մը միայն կայ. այն է անոնց շուրջը դառնալ. վերջապէս հիմակուան շարժումները յարձակողական չեն, այլ յարձակողականի նախերգանքները։

Պերլին.— Գերման զինուորական թերթ մը թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ Մանճուրիոյ մէջ մեծաքանակ պաշար մը դիզուած է. Խարպինի մէջ, Մուքտէնի, 64 հազար թոնի ցորեն կայ, ինչ որ տարուան մը բաւական է բանակին հացը մատակարարելու։ Աւելի ետին, Պլակովէշչէնսքի մէջ կան 16,000 թոնի ալիւր եւ 14,000 թոնի չոր բանջարեղէն։ Այդ երկու քաղաքներուն եւ Նիքոլսքի մէջ կան մեծաքանակ պահեստ միս եւ ձուկ։ Ռուսական զինուորական դիրքերուն եւ անդրսիպերիական երկաթուղիին զանազան կայարաններուն մօտ բազմաթիւ ջոկեր համախմբուած են, որով միշտ կարելի է թարմ միս հայթայթել բանակին։ Ասկէ զատ յայտնի է, կը յարէ գերման թերթը, Քուրոբաթքինի զօրավարը, Շա-Հոյի ճակատամարտէն ետքը, ամէնէն աւելի հոգ տարաւ Մանճուրիոյ բանակին մատակարարութեան կազմակերպութեանը, որով հիմա կատարելապէս հասած է իր նպատակին։

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ

Տեսակցութիւն մը Ռոժեսթվենսքի ծովակալին հետ.— Նաւաբաժնին դիրքը.— Մադակասքարի մէջ.— Ծովակալին յայտարարութիւնը։

Բարիզ, 24 յունուար.— Պալթիկի ռուսական նաւատորմին հրամանատար Ռոժեսթվենսքի ծովակալը իր նաւուն մէջ ընդունեց լրագրական թղթակից մը որ տեսակցութիւն մը ուզած էր։ Ծովակալին նաւուն շուրջը, Նոսի-Պէ (Մադակասքար) բացը կարգաւ շարուած էին նաւատորմին երկու մասերը կողք կողքի. քառասունհինգ մարտանաւեր։ Գերմանական բազմաթիւ ածխաբարձ խոշոր շոգենաւեր, որոնց շատերը երեք ծխնելոյզ եւ չորս կայմ ունին, այդ նաւատորմին կը հետեւին եւ կամ անկէ առաջ կ'երթան։ Համայնապատկերը փառայեղ է։ Գիշերը մարտանաւերուն հաղորդակցութեան լոյսերը եւ ելեկտրական լուսարձակները կ'ուղղուին դէպի հորիզոնը։ Ցորեկը մեծ տաքութիւն կը տիրէ նաւահանգիստին մէջ։ Այս օրերս արեւահարութեան դէմ ընելուն համար նաւազները պիտակ գլխարկ կրել հարկադրուած են։ Հինգ նաւազներ մեռան արեւահարէ, սակայն ընդհանուր առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։ Զարս օրէ ի վեր հեղեղանման անձրեւ մը կը տեղայ եւ փոթորիկը բաւական բուռն է։ Մարտանաւերուն մօտենալը շատ դժուար է։ Ռոժեսթվենսքի ծովակալը յայտնեց լրագրական թղթակցին թէ գիտէր որ մօտերը ճապոնական մէկ քանի մարտանաւեր կան. նոյն իսկ վերջերս Մադակասքարի արեւելեան եզերքէն անցնելու պահուն հեռուէն չորս մարտանաւեր տեսեր է, որոնց համար կ'ենթադրէ թէ ճապոնական են։ Ծովակալը յարեց որ Թոկօ ծովակալը մինչեւ Մադակասքար գալով իր վրայ յարձակելու սխալը պիտի չգործէ՝ իր գործողութեանց խարիսխէն շատ հեռուն, վասն զի ռուսական ծովային ուժը բաւական զօրաւոր է։ Ռոժեսթվենսքի յարեց թէ միշտ պատրաստ կը գտնուի։ Ծովակալը լուրի կը սպասէ, Բեդերսպուրկի ծովակալին հրամանատարութեանը տակ գտնուող երրորդ նաւաբաժնին ճշգրիտ ժամանելուն։ Ռուսական նաւաբաժնի բոլոր սպաները Ֆրանսերէն կը խօսին. շնորհալից են, ժպտուն եւ հաստատամիտ։ Նաւազները երիտասարդ են ու առոյգ, կատարելապէս վստահ իրենց պետերուն վրայ։ Կարմիր Խաչի ֆրանսական Տիւրիններուն կողմէ Ռուսիոյ նուիրուած հիւանդանոցանաւուն մէջ կան ռուսական բարձր ազնուականութեան պատկանող բազմաթիւ հիւանդապահուհիներ։ Շատերը նաւաբաժնին սպաներուն քոյրերը եւ կամ ազգականներն են։ Ասոնց մէջ կան Ռոժեսթվենսքի ծովակալին երկու աղջիկները։

ՖՐԱՆՍԱ, ՉԻՆ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Ֆրանսայի ու Ճապոնի յարաբերութիւնները.— Օեամա մարշալին դերը.— Ֆրանսացի զինուորականի մը կարծիքը։

Բարիզ, 24 յուն.— Ֆրանսացի զինուորական անձնաւորութիւն մը որ շատ իրազեկ է Ծայրագոյն Արեւելքի գործերուն, սա տեղեկութիւնները հաղորդեց Պ. Մորիս Բրէվալի.— «1884ին Օեամա զօրավարը —հիմա մարշալ— իր վեհապետին կողմէ պաշտօնով ղրկուեցաւ առաջարկելու Ֆրանսայի որ ճապոնական հարիւր հազար հոգինոց բանակ մը կ'ուղէր Չինաստանի վրայ՝ հիւսիսային կողմէն, որպէս զի Չինաստանի ուշադրութիւնը նոյն կողմը դարձնէ, ճիշդ այն պահուն երբ Ֆրանսա դժուարին կացութիւն մը ունէր Թոնքինի մէջ։ Ճապոն իր այդ առաջարկութեան իբրեւ վարձատրութիւն մը կը պահանջէր որ Ֆորմոզան իրեն յանձնուի։ Տէյլոր զօրավարը, որ երկար ատեն Ճապոնի մէջ զինուորական մասնագէտ եղած եւ Լոնտոնի մէջ ալ զինուորական կցորդ պաշտօնավարած է, Օեամա զօրավարին հետ Բարիզ գնաց։ Ֆրանսական կառավարութիւնը որեւէ պատճառով չընդունեց Ճապոնի առաջարկութիւնները եւ նոյն իսկ զօրավարին պատուիրակութիւնը ընթացք մը չունեցաւ։ Թայմզ եւ Նիւ-Եորք-Հէրըլտ 1904 մայիսին հրատարակեցին Օեամա զօրավարին ձեռնարկներուն ճշգրիտ պատմութիւնը. ճապոն մինչեւ 1895 կրկնեց իր փորձերը՝ Ֆրանսայի հետ համաձայնութիւն մը ունենալու համար։ Ֆրանսա անոր պատասխանեց 1895ին Ֆրանքօ-ռուսօ-գերման համաձայնութեամբ, որ Ճապոնի ձեռքէն խլեց Չինաստանի վրայ տարած յաղթութեան պտուղները։ Անկէ ի վեր ամէն բան մշտնջենապէս լմնցած է Ճապոնի եւ Ֆրանսայի միջեւ։ Ճապոնի ներկայացուցիչներուն հաճոյակատարութեան եւ բողոքներուն միակ նպատակն է ուրիշ կողմ դարձնել Ֆրանսայի կառավարութեան ուշադրութիւնը։ Ճապոն յաճախակի Չինաստանի եւ անոր վրայ ազդեցութիւն մը կը գործէ այն կասկածանքներուն վրայ որ մէթոտիկ կերպով կ'արծարծէ Չինաստանի յեղաշրջման մէջ։ Այդ յեղաշրջումը շատ մօտ է եւ պիտի կատարուի Ճապոնի ղեկավարութեամբ, եւ վերահաս Չինաստանի գործերէն մէկը պիտի ըլլայ վերստին ձեռք անցնել Հնդկաչինը։ Թոնքինի արշաւանքը մոռցուած չէ եւ կը յիշուի Չինաստանի եւ ծովէն ալ Ճապոնի կողմէ։ Ուսումնասիրութիւնները 1893էն սկսած Քավագամի զօրավարին հետազօտութիւններովը եւ մինչեւ հիմա առաջ կը տարուին անընդհատ։»

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԱՆՋՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ
ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՍԿՍԱԾ

ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԸ

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ, 27 յունուար.— Քուրոբաթքին զօրավարը հետեւեալը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր.

«Առանց նկատողութեան առնելու ցուրտին սաստկութիւնը, յարձակողական սկսանք ճապոնական բանակին ձախ թեւին դէմ։ Ռուսները գրաւեցին այդ թեւին վրայ եւ Սանտեփուի հարաւային արեւմտեան կողմը գտնուած Հայլոթայ գիւղաքաղաքը։ Ետքը, բուռն ճակատամարտ մը եղաւ, Ռուսները տիրեցին ճապոններուն գրաւած դիրքերուն։ Ռուսական հեծելազօրքերը հալածեցին ճապոնական երկու հեծելագունդեր, որով ճապոնները հապճեպով նահանջեցին դէպ ի ռուսական բանակին ձախ թեւին կողմը։ Ռուսական զինուորները, ճապոնական ուրիշ զօրախումբ մը հանդիպելով, փախչելու հարկադրեցին զայն, որով Քուշանսա նոյն ճամբուն վրայ գտնուած կիրճ մը գրաւեցին։ Ռուսական կամաւոր որսորդ զինուորներէ բաղկացած խումբ մը յարձակեցաւ Չինքէճի մէջ համախմբուած ճապոնական զօրքերուն վրայ եւ գրաւեց այդ դիրքը։ Այդ ընդհարումներու միջոցին Ռուսներուն ունեցած կորուստը յայտնի չէ։»

ՎԻԷՆՆԱ.— Մանճուրիոյ մէջ ամբողջ օրը անընդհատ թնդանօթի բուռն ճակատամարտ մը կատարուեցաւ։ Ժամանակէ մը ի վեր սպասուած մեծ ճակատամարտը սկսելու վրայ է։

— Ռուսներուն աջ թեւը անցաւ Մանճուրիոյ մէջ Հուն-Հօ գետը։ Աստր վրայ Ճապոններն ալ յառաջացան՝ պատերազմ մղելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէն «Սէնթրըլ Նիւզ»ի հաղորդուած տեղեկութեանց նայելով, Քուրոբաթքին զօրավարը բուռն յարձակողականի մը ձեռնարկեր է ճապոնական բանակին դէմ եւ ճակատամարտը անոր նոյն սաստկութեամբ սկսած է Ռուսներուն աջ թեւին վրայ։ Երկու օրէ ի վեր կատարուած անկարեւոր ընդհարումներէ ետքը, Ռուսներուն աջ թեւը որ աւելի հինգ-տասը օէ ի վեր պատրաստուած էր, յանկարծ բուռն յարձակողական մը սկսելով իր թնդանօթաձիգները եւ Միչէնքօ զօրավարին հեծելազօրքերը անցուց Հուն-Հօ գետէն։ Օքու զօրավարին ճապոնական բանակը, Օեամա մարշալէն օգնութիւն ստացած ըլլալով, սկսաւ պատասխանել այդ յարձակողականին։ Հեռագիրները ղրկուած պահուն ճակատամարտը մեծ ուժգնութեամբ կը շարունակէր։ Արդիւնքին վրայ դեռ վերջնական ստոյգ տեղեկութիւն մը չէ առնուած։

— Ուէսթմինսթըր Կազեթ թերթին կը հեռագրէ Քուրոքի զօրավարին բանակէն.— «Երեք գիշեր ալ եւ արեւմտեան կողմէն բուռն թնդանօթաձգութեան մը ձայնիկ լսուեցան, ուստի կ'ենթադրուի թէ մեծ ճակատամարտ մը տեղի կ'ունենայ։ Ռուսական զինուորները ճապոնական բանակին ձախ թեւին կողմէն անցան Հուն-Հօ գետը եւ ճապոններէն ալ յարձակեցան։»

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐ.— Այսօրերս ճապոնական երեք մարտանաւեր տեսնուեցան Պորնէօ կղզիին հիւսիսային կողմը։

ԹՈՔԻՕ.— Բորթ-Արթուրի առջեւ մարտանաւեր պիտի ղրկուին։

ՉԷ-ՖՈՒ.— Ճապոնական հինգերորդ զօրաբանակը որոշուած տեղերը ղրկուեցաւ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թոքիոյէն առնուած տեղեկութեանց նայելով՝ ճապոնական Թաքազաֆօ խոշոր յածանաւը ընկղմեր եւ նաւաստիներէն մեծ մասը մեռեր է։ Ճապոնի ծովային նախարարութիւնը պաշտօնապէս հրատարակեց մեռնողներուն ցանկը։ Տոկիոյին ստոյգ տեղեկութիւն մը չկայ թէ ինչ կերպով ընկղմած է այդ յածանաւը։ Ճապոններուն մէջ եղած զրոյցներուն ամէնէն բնականը այն է թէ ճապոնական յածանաւերէն խումբին շատ մօտէն կ'երթային Թոկօ ծովակալին հրամանատարութեան տակ գտնուող խոշոր զրահաւորները։ Այդ միջոցին Թաքազաֆօ յածանաւը, փոթորիկին հետեւանքով, ընդհարում մը ունեցեր է առջեւը գտնուող խոշոր զրահաւորներէն մէկին հետ եւ այդ կերպով ընկղմեր է։ Հեռագրական քանի մը գործակալութիւններ կ'ըսեն թէ ճապոնական նոյն յածանաւը նաւային ճակատամարտի մը պահուն ընկղմած է։

— Տէյլի Մէյլի մասնաւոր շոգենաւին մէջ գտնուող թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Վլատիվոսթոքի ջուրերուն մէջ նաւագնացութիւնները սկսած են։

— Թոքիոյէն կը հեռագրեն Ռէօյթէրի թէ Ճապոն իր հինգերորդ զօրաբանակը կը պատրաստէ, զոր Վլատիվոսթոքի կողմերը պիտի ղրկէ։

— Պաշտօնապէս կը ծանուցուի թէ քանի մը յածանաւերէ եւ թորփիլանաւերէ բաղկացած ճապոնական նաւաբաժին մը Պորնէօ կղզիին մօտերը եկած է։

— Թոքիոյէն կը հեռագրեն թէ Սասէպոյի նաւարանին մէջ նորոգուող ճապոնական մարտանաւերուն ամէնքն ալ նաւարկելու կարգ վիճակի մէջ ըլլալով, ճամբայ ելլելու համար հրաման կը սպասեն։

— Թոքիոյէն առնուած հեռագրի մը նայելով, Քամիմուրա ծովակալը Վլատիվոսթոքի նեղուցները պիտի երթայ՝ բազմաթիւ նաւերով։

ՊԵՐԼԻՆ.— Լոքալ Անցայկէր զինագործարանը ռուս կառավարութեան հաշուոյն հինգ հարիւր հատ ինքնաշարժ թնդանօթ կը շինէ։ Ասոնց մէկ մասը զանազան կտորներու բաժնուած եւ մէկ մասն ալ ամբողջովին կազմուած վիճակի մէջ ռուս կառավարութեան պիտի յանձնուին։

ՔՈԼՈՄՊՕ.— Գերմանիոյ կայսեր որդւոյն՝ Ադալպերթ իշխանին գտնուած յածանաւը Կոլոմպօյէն Քոլամպօ ժամանեց։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Ռումանիա փոխառութիւն մը պիտի կատարէ։

ՉԻՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Վերջին թղթաբերով լուրեր.— Երկաթուղիի շինութիւն.— Արգելման մէկ հրամանը.— Հրաժեշտ մը։

Մարսիլիա 24 յունուար.— Չինաստանէն վերջին թղթաբերով հասած լրագիրները սա լուրերը կը բերեն.— Նանքինի փոխարքան խնդրեց Քիանկ-Սուի կառավարչէն՝ 550,000 թէլ ղրկել Նանքինի երկաթուղիին շինութեան համար։ Արգելահրաման Քիանկի եւ Մին-Ջէի փոխարքաներուն՝ աչալրջութեամբ պահպանելու իրենց ծով եզրերը, Պալթիկի նաւատորմին մօտալուտ գալստեան առթիւ։ Չինաստանի նաւատորմին վերակազմութեան ծրագրին համար 12 միլիոն թէլի պէտք կայ։ Ծախքն ու մատակարարութեան բաժինը նահանգներու համեմատ պիտի որոշուի։ Գոլով հակաքրիստոնէական շարժման, Խօ սը Շէն կը ծանուցանէ թէ նոր շփոթութիւն մը ծագեր է Եանկ-Բիա-Հիէն-Չէ Քիանկի մէջ՝ ընդդէմ քրիստոնեաներուն. Դէր-կառավարիչը պաշտօնանկ եղեր է։ Հանոյէն քաշուած հեռագիր մըն ալ կ'ըսէ թէ, չինական աղբիւրէ հասած տեղեկութեանց նայելով, չինական զօրքերը, դեկտ. 9ին, Լիէու-Չէօւի մօտ, կարեւոր յաղթութիւն մը տարեր են Քուանկ-Սիի ըմբոստներուն վրայ։ Քուանկ Սիի բանակը 560,000 հոգիէ կը բաղկանայ, որ իր մէջ կը բովանդակէ զանազան նահանգներու գունդերը։ Հանկ-Քաւէն կը հեռագրեն թէ արտաքին գործոց նախարարութիւնը հրամաններ ղրկած է Բէ-Չի-Լիի, Շան-Թունկի, Հունանի եւ Քիանկ-Սուի փոխարքաներուն ու կառավարիչներուն, ձերբակալելու կարգ մը ընկերութեանց անդամները։ Նաեւ պարտին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնել՝ միսիոնարները եւ անոնց սեփականութիւնները պաշտպանելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պ. Տէլքասէի նախարարութեան դերը.— Գերման թերթի մը կարծիքը։

Պերլին, 24 յուն.— Բոսթ կ'ըսէ թէ Պ. Տէլքասէի իր պաշտօնին վրայ մնալը պէտք է գոհունակութեամբ ընդունիլ Եւրոպայի մէջ, որովհետեւ Եւրոպա կրնայ վստահ ըլլալ թէ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը պիտի շարունակէ բարեկամական եւ բարւոք համաձայնութեանց քաղաքականութիւնը բոլոր ազգերուն հետ, որոնց մէջ կը գտնուի նաեւ Գերմանիա։ «Այսուհանդերձ, կը յարէ Պերլինեան թերթը, Գերմանները պէտք չէ անգիտանան որ բոլորովին մասնաւոր պարագաներու ազդեցութեան տակ, նախարարի մը կամքը եւ դիւանագիտութիւնը կրնան փոխուիլ, եւ յետոյ, ֆրանսական ազգին զանգուածը դեռ իր որոշումը չէ տուած 1870-71ի դէպքերուն մասին։»

ՍԻՎԷԹՕՆԻ ԳՈՐԾԸ

Հարցաքննիչ դատաւորին հրամանագիրը.— Դատաստան տեղի չունենալու որոշում.— Պ. Սիվէթօնի Տոր բողոքը.— Տեսակցութիւն մը։

Բարիզ, 24 յուն.— Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Պուքար դատաստան տեղի չունենալու հրամանագիր մը հանեց։ Աւասիկ անոր պարունակութիւնը. «Մենք, Հանրի Պուքար, հարցաքննիչ դատաւոր Սէնի նահանգին նախնական ատեանին, նկատի առնելով Ք... ի դէմ բացուած դատը, որ Պ. Կապրիէլ Սիվէթօնը սպաննած ըլլալու ամբաստանութեան տակ կը գտնուի՝

նկատի առնելով ընդհանուր դատախազին 1905 յունուար 18 թուակիր ամբաստանագիրը, որ դատաստան տեղի չունենալու կը յանգի. նկատի առնելով որ ապացուցութեան բաւարար ապացոյցներ չկան. նկատի առնելով մերի նախնական հարցաքննութեան օրէնսգրքին 128-րդ յօդուածը, կը յայտարարենք թէ դատական հետապնդման պէտք չկայ։ Կ՚ըսենք թէ պահանջող կողմը, 1811 յունիս 18ի հրամանագրին 147րդ յօդուածին համեմատ, անձնապէս հարցաքննիչ դատաւորութեան տրամադրութեան տակ պէտք է դնէ ինք զինք։ Այս հրամանագիրը հաղորդուեցաւ Պ. Սիվըթօնի հօրը, որ ամբաստանած էր Թ...ն, իր զաւակը սպաննած ըլլալուն համար։ Պ. Սիվըթօնի հայրը, այսօր բողոքագիր մը պիտի յղէ ամբաստանիչ ատեանին՝ ընդդէմ հարցաքննիչ դատաւորին հրամանագրին։

—Կապրիէլ Սիվըթօնի քեռայրը Տքդ. Պարնէյ, օրագրողի մը հետ տեսակցելով յայտարարեց թէ ինք համոզուած է որ Սիվըթօն անձնասպան չէ եղած, եւ թէ հարցաքննիչ դատաւորն ալ իր հրամանագրին մէջ հաստատած չէ անձնասպանութիւնը։ Տքթ. Պարնէյ յարեց թէ ամէն միջոց ձեռք պիտի առնէն՝ որպէս զի պատգամաւորական Ընկերութիւնը չվճարէ ի նպաստ տիկին Սիվըթօնի պատգամաւորութեան գումարը, նաեւ դատ բանալ Ֆրանսական Հայրենիք Դաշնակցութիւնը, 98,000 ֆ.ի գումարը ետ առնելու համար, որ տիկին Սիվըթօնի ընծայելու Պ. Ժիւլ Լըմէթրի յանձնած է։ Տքթ. Պարնէյ ի վերջոյ ըսաւ թէ պիտի ապացուցանեն Տիկին Սիվըթօնի անարժան կին մը ըլլալը, որ չէ քաշուած ամօթալի զրպարտութիւններով ամուսնոյն յիշատակը։

Ներքին Լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով եւ աղօթքը կատարելէ ետքը Կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Պելճիքայի դեսպանը, որդին ու առաջին թարգմանը, Շուէտ-Նորվէկիոյ դեսպանատան քարտուղարը, Ռուսիոյ դեսպանատան երրորդ թարգմանը ու Պեն-տէր-Պաշիի ռազմական հիւպատոսը, պուլկարական գործակատարութեան առաջին թարգմանը, Ֆրանսայի դեսպանատան երկրորդ թարգմանը եւ Ֆրանսայի զինուորական երկու պաշտօնեայ եւ տասնեւեցի չափ օտարազգի հիւրեր. Ներկաներէն ամէնքը արժանացան կայս. մեծարանաց։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ.—Վեհ. Սուլթանը, հեռագիր մը ուղղելով Գերմանիոյ կայսեր, շնորհաւորեց անոր ծննդեան տարեդարձը։ Վիլհէլմ Բ. ալ հեռագրով շնորհակալութիւն յայտնեց։

—Գերմանիոյ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ առտու, շնորհակալական աղօթքներ կարդացուեցան Այնալը Չէշմէի բողոքական մատուռին մէջ։ Ներկայ էին դեսպանը, դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի բոլոր պաշտօնեաները, պահականաւուն հրամանատարը եւ սպաները, գերման գաղթականութեան երեւելիները եւ օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերման սպաները։

—Օսմ. պահականաւը եւ օտար դեսպանատանց բոլոր պահականաւերը, երէկ, դրօշներով զարդարուած էին։ Կէսօրին օսմ. պահականաւը թնդանօթ արձակեց։

—Վեհ. Սուլթանին կողմէ Թնդանօթ Թօփանի վերատեսուչ Զէքի փաշա եւ արարողապետ Իպրահիմ փաշա, պալատական համազգեստով, երէկ Գերմանիոյ դեսպանատունը գացին եւ Ն. Կ. Վեհափառութեան կողմէ շնորհաւորական այցելութիւն տուին դեսպան Պառօն Մարշալ ֆօն Պիպըրշթայնի։

—Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին թարգմանները, Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա, անտառներու եւ հանքերու նախարար Սէլիմ Մէլհամէ փաշա, արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդական Նաում փաշա, օտար դեսպանները, պուլկարական գործակատարը եւ Հայոց եւ Յունաց Պատր. Փոխանորդները, երէկ, Գերմանիոյ դեսպանատունը երթալով շնորհաւորական այցելութիւն տուին։

—Երէկ գիշեր Թէութօնիայի սրահին մէջ հացկերոյթ մը տրուեցաւ։ Թէութօնիայի շէնքին ներքին ու արտաքին մասերը ճոխապէս զարդարուած էին օսմ. եւ գերման դրօշներով։ Ներկայ էին Գերմանիոյ դեսպանը ու տիկինը, օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող քաղաքային ու զինուորական գերման պաշտօնեաները, Անատոլի երկաթուղիին ընդհանուր տնօրէն տոքթ. Զանտէր, դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի պաշտօնեաները եւ գերման գաղթականութեան երեւելիները։ Նուագածուներու խումբ մը Համիտիէ քայլերգը եւ գերմանական քայլերգը նուագեց։ Բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Սուլթանին եւ Վիլհէլմ կայսեր կենացը։ Հացկերոյթէն ետքը պարահանդէս մը տրուեցաւ որ մինչեւ գիշերուան ժամ 8 տեւեց։

—Գերմանիոյ դեսպանը շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Վիլհէլմ կայսեր։

—Գերմանիոյ կայսեր ծննդեան տարեդարձին առթիւ Լ. Հէրըլտ յօդուած մը կը հրատարակէ Ն. Վեհափառութեան նկատմամբ՝ եւ անոր արժանիքն ի վեր հանելով կ՚ըսէ.— «1889ին էր որ Գերմանիոյ կայսրը առաջին անգամ ըլլալով Կ. Պոլիս եկաւ, Յունաստանի մէջ իր քրոջ՝ Յունաց Թագաժառանգին հետ ամուսնութեանը ներկայ գտնուելէ ետքը։ Այս այցելութիւնը իր արդիւնքները ունեցաւ, ու աւելի ամրապնդելով Վեհ. Սուլթանին եւ Վիլհէլմ Բ.ի միջեւ գտնուող բարեկամական կապերը եւ երկու երկիրներու յարաբերութիւնները։ Գերմանական արտադրութիւններու Թուրքիոյ ներածումը այն օրէն ի վեր մեծ համեմատութիւններ առաւ։ Յետոյ սկսաւ Անատոլի երկաթուղիին շինութիւնը. սպառազինման պէտքերը Պէրլինի գործարաններուն կողմէ հայթայթուեցան օսմ. կառավարութեան»։ Լ. Հէրըլտ յիշելէ ետքը թէ գերման արտածման վաճառականութիւնը Արեւելքի միւս երկիրներու մէջ ալ մեծ զարգացած է, կ՚աւելցնէ. «Եւ սակայն, հակառակ գերման վաճառականութեան՝ իր արտադրութեանց համեմատաբար աժանագին ըլլալուն շնորհիւ՝ Թուրքիոյ մէջ զգալապէս զարգանալուն, եւ հակառակ իր անդադրում ջանքերուն՝ եթէ այսօր դարձեալ գերմանական ներածումները Թուրքիոյ մէջ եղած ամբողջ եւրոպական ներածումներուն մէկ տասներորդ մասը կը կազմեն, պէտք չէ զարմանալ ասոր համար, քանի որ Թուրքիա, իրաւամբ փափաքելով գնել միայն օտար ներածումներէ, կը ջանայ ինքն իսկ պատրաստել շատ մը բաներ՝ զորս առաջ Եւրոպայէն կը ներածէր։ Սուրիոյ եւ Պաղտատի մէջ ալ գերման գաղութը բարգաւաճ վիճակ մը ունի։ Պաղտատի երկաթուղին շահու աղբիւր մը եւս պիտի ըլլայ եւ հաղորդակցութեան միջոցներէ զուրկ միացած երկիրներու արժէքը պիտի աւելցնէ»։ Լ. Հէրըլտ ապա կը վերջացնէ իր յօդուածը.— «Գերմանիա ուրեմն կրնայ պանծալ իր գլուխն ունենալով վեհապետ մը որ անձամբ լաւ կը քաջալերէ իր երկիրը, եւ որ կ՚ըմբռնէ, —իր իսկ յատուկ բացատրութեան համեմատ— թէ պէտք է յառաջդիմութեան խաղաղ պայքարին մէջ իրաւունքին հաւատարիմ պաշտպանը ըլլալ»։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏ Րըզվան փաշա որ քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով երէկ Կայս. Պալատ գնաց եւ իր հիւանդութեանը միջոցին ցոյց տրուած կայս. հոգածութեան համար իր երախտագիտութիւնը մատոյց։

ՊՈՒԼԿԱՐ լրագիրները կ՚ըսեն թէ Պուլկարիոյ մէջ խիստ լաւ տպաւորութիւն մը գործեր է կայս. կառավարութեան կողմէ շնորհուած այն թոյլտուութիւնը, որով Էտիրնէի նահանգին զանազան տեղերը բնակող ինը հազար հոգի, որոնք անցեալ տարի Պուլկարիա փախած էին, արտօնուեցան իրենց տեղերը դառնալ։

ԿԱՄՈՒՐՋԻՆ ԱՐԿԱԾԸ.— Ինչպէս ծանուցինք, երէկ առտու Գարաքէօյի կամուրջին զարնուող նաւն է հելլենական Թրիս Ասէֆի առագաստանաւը, 579 թոնոց, որ Թրեբիզոնտէն կուգար ցորեն եւ համար բեռցած եւ Ոսկեղջիւր պիտի մտնէր։ Նաւը զարնուեցաւ կամուրջին Պոլսոյ կողմի բացուող մասին եւ մաս մը տեղ վնասեց։ Նաւը երկու նաւաձիգ ունէր, գլխի եւ ետեւի կողմէն. երբ կամուրջին բացուածքէն կ՚անցնէր, առագաստանաւը, ղեկին լաւ չգործածուելէն, կամուրջին վրայ ինկաւ եւ անոր բացուող թեւին երկաթ գերաններէն մէկ քանին խորտակեց՝ Ոսկեղջիւրի կողմէն։ Նաւը աւելի եւս ծռեցաւ եւ կամուրջին տախտակամածները, երկաթ գերաններուն կտրելէն, մէկ մէթրի չափ վար ինկան։ Նաւաձիգները իսկոյն հարկ եղածը ըրին եւ առագաստանաւը Ոսկեղջիւր տարին։ Անմիջական քննութիւն կատարուելով հաստատուեցաւ թէ կամուրջին տախտակները վնասուած չեն, որով կամուրջին բացուող թեւը փակուեցաւ։ Այդ միջոցին անցուդարձը պահ մը դադրեցաւ եւ իսկոյն նորոգութեան ձեռնարկուեցաւ։ Առագաստանաւը որ եւ է վնաս չկրեց։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով, հրամայեց կամուրջը շուտով նորոգել. նաեւ կայս. [illegible] Մէհմէտ փաշան ղրկեց։ Նորոգութիւնները երէկ գիշեր մինչեւ ուշ ժամանակ շարունակուեցան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ եւ հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնը ծանոյց ամէն կողմ՝ պէտք եղածին պէս կատարել եւ առաջ տանիլ կամուրջներու եւ ճամբաներու շինութիւնները։

—Մէկ քանի նահանգներէ առաջարկուեցաւ մասնաւոր պահապաններ գործածել՝ կամուրջներու եւ ճամբաներու լաւ պահպանութեանը հսկելու համար։

ԱՅՏԸՆԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Այտընի նահանգին Թաղապետութիւնը եւ երկրագործական պանքային ճիւղը վեց հազար ոսկի ծախսեն՝ նահանգին զանազան մասերը ողողումներէ վնասուած ժողովրդեան պէտքերը հոգալու եւ զանոնք պատսպարելու համար։

ՊՈՄՈՆԹԻԻ ՀԱՒԿԻԹՆԵՐԸ.— Իզմիր ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս միջոցիս հոն քանի փարայի ծախուող հաւկիթներուն վրայ, որոնք թէ՝ երկար ատեն մնացած են եւ թէ աւրուած։ Ինչպէս յայտնի է, Պոմոնթիի սառոյցի գործարանը, հաւկիթներուն առատ եղած միջոցին, հազար երկու-երկուք փարայի ժամանակ հաւկիթ գնելով, սառոյցին մէջ կը պահէ եւ ձմեռը երբ հաւկիթը պակսի, կը սկսի ծախել։ Այդ մասին յոյզելու համար, գիւղացիք հոգատար կերպով մարդիկ ծախել կուտան այդ հաւկիթները։

ՅԱԿՈԲ ԷՖ. ՊԱՊԵԱՆ.—Հաճութեամբ կ՚իմանանք թէ Քրէտի Լիոնէի արժեթուղթերու ճիւղին պետ Յակոբ էֆ. Պապեան նոյն պանքային ընդհանուր տնօրէնութեան կողմէ արտօնուեր է ստորագրելու Քրէտի Լիոնէի կողմէ (ֆօնտէ տը փուվուառ)։ Ուրախ ենք ծանուցանելու այս կարեւոր յաջողութիւնը զոր Պապեան էֆ. կ՚ունենայ Քրէտի Լիոնէի նման ֆրանսական կարեւոր հաստատութեան մը մէջ։

ԷՆԿԻՒՐԻՒԷՆ կը գրեն թէ սաստիկ ցուրտ կ՚ընէ։ Ջերմաչափը գիշերները զերոյէն տասնըհինգ աստիճան վար կ՚իջնէ եւ ցերեկներն ալ՝ սառ։ Ջուրերը սառած են։ Վառարանները եւ կրակարանները բնաւ օգուտ մը չեն ըներ։ Քաղաքին մէջ ձիւն չի տեղար. չորս կողմի լեռները միայն ձիւնով ծածկուած են։ Առեւտրական գործերը կասած են. Թիֆթիկի ու բուրդի գիները շատ ինկած են։

ՊԱՂՏԱՏԷՆ կը հեռագրեն թէ երկու անգամ երկրաշարժի ցնցումներ զգացուեր են։

ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԻ նոր կանոնագրին քանի մը յօդուածները բարեփոխելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովին ծանուցուեցաւ փութացնել իր քննութիւնները։

ԱՐԱՄ ԷՖ. ԴԱԼԱՆԹԱՐԵԱՆՑ.—Գոհունակութեամբ կը ծանուցանենք թէ ծանօթ ապահովագրիչ Արամ էֆ. Դալանթարեանց՝ «Ռոսիա» ապահովագրական Ընկերութեան Պոլսոյ մասնաճիւղին մէջ պաշտօնի կոչուած է՝ իբր գործակալ կենաց ճիւղին։ Այս անուանումը ուրախութիւն պիտի պատճառէ անշուշտ Դալանթարեանց էֆ.ի բազմաթիւ բարեկամներուն եւ համակիրներուն, քանի որ յիշեալ էֆ.ն «Ռոսիա»ի պէս կարեւոր ու համբաւաւոր Ընկերութեան մը հաշուոյն գործելով, անշուշտ պիտի կրնայ ունենալ նորանոր յաջողութիւններ քաղելու իր ասպարէզին մէջ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ վարչական խորհուրդը, ինչպէս ծանուցուեցաւ, որոշած է 47 եւ 48 թիւ շոգենաւերուն նման չորս հատ ալ շինել տալ։ Ասոնց երկուքը 47 եւ 48 թիւերը շինող գործարանին մէջ սկսած են շինուիլ. իսկ միւս երկուքը որոնք երեսուն ոտք աւելի՝ այսինքն 130 ոտք երկայնութիւն պիտի ունենան, կառուցուած [illegible] մը յետոյ, Արմսթրոնկի նաւագործարանին մէջ պիտի շինուին՝ հատը 9800 ոսկիի։ Արմսթրոնկի ճարտարապետը այսօր վաղը Կ. Պոլիս կուգայ՝ պատրաստուած պայմանագրութիւնը ստորագրելու։ Նաւագործարանը յուլիս ամսուն պիտի յանձնէ այդ երկու շոգենաւերը։

ՊԱԼԱԹՈՒ Նաւամատոյցին մօտ խանութի մը մէջ պարկ վաճառող Հալիմ անուն Պարսիկ մը բաւական ատենէ ի վեր անհետացած ըլլալով, Պարսից դեսպանատունը այդ անձին եղբայրը՝ Մէհմէտ եւ ընկերը՝ Ալի Ասկար իբրեւ կասկածելի ձերբակալել տուած էր, սակայն մինչեւ հիմա բան մը երեւան ելած չէր։ Դեսպանատունը ուզելով անգամ մըն ալ խանութին մէջ խուզարկութիւն կատարել, երէկ թարգման մը եւ բժիշկ մը ղրկեց որոնք տեղւոյն ոստիկանութեան հետ նոյն խանութը գացին եւ ամէն կողմ խուզարկելէ ետքը, տախտակամածը բացին, հողը փորել տուին եւ պարկ մը գտան, որուն մէջ կար Հալիմի մարմինը։ Բժշկական քննութեամբ հաստատուեցաւ թէ կուրծքին վրայ հատու գործիքի մը առաջ բերած խորունկ վէրքէն մեռած էր Հալիմ։ Մէհմէտ խոստովանեցաւ, ըսելով որ ինք էր հեղինակը այդ ոճիրին. իսկ միւսը ուրացաւ։ Հալիմի աշակերտը, տասներեք տարեկան Մէհմէտ, հարցաքննուելով յայտարարեց թէ վարպետը երեսուն հազար պարկ ծախեր եւ դրամը արկղին մէջ պահեր է։ Գիշեր մը Մէհմէտ ու Ալի խանութը գալով Հալիմը սպաններ, թաղեր եւ դրամները առեր են. նաեւ սպառնացեր են աշակերտին թէ զինքն ալ այդպէս պիտի ընեն, եթէ եղածը ուրիշին ըսէ։

ԹԱՔՍԻՄԻ ՍԻՐՔԸ

Վարիէթէի խումբը կը շարունակէ իր յաջող ներկայացումները։ Անցեալ չորեքշաբթի սուառէ տիբլոմաթիքին ներկայ էր ընտրելի եւ խուռն բազմութիւն մը։ Այս իրիկուն եւ վաղը իրիկուն ներկայացում՝ մեծաղմուկ յայտագրով մը։ Վաղը ցերեկ՝ մաթինէ։ Խումբը քիչ ատենէն պիտի մեկնի մայրաքաղաքէս։ Ուստի անոնք որ չեն տեսած Վարիէթէի այս խումբը, թո՛ղ փութան Սիրք, հաճելի ժամանց մը ունենալու համար։

Տե՛ս Դ. երես Քարմէլ Օրիէնթալ գինիի եւ քոնեաքի ծանուցումը։

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852
Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396
ԽԱՆԻ ԳԱՐԵՋԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
([illegible])

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ միջոցներով անցաւ ատամնահանութիւն։ 42 Ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէսօր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) կ՚ընդունին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Խառն Ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի։

—Պիլէճիկի առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկոպոս Կոլոլեան Պատրիարքարանէն ամիս մը արձակուրդ խնդրած է, Կ. Պոլիս գալով անձը դարմանելու։

—Ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետը բաւական կազդուրուած ըլլալով, [illegible] փոխադարձ այցելութեան գացեր է Կովկասի կառավարչապետ փոխանորդ Զօրավար Մալամայի։ Թարգմանի պաշտօնը կատարեր է Տ. Արսէն Վ.։

—Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսին հրամանաւ՝ Այնթապեան Տ. Մկրտիչ Վ. Համիտիէ ղրկուած է, հովուելու համար տեղւոյն ժողովուրդը։

—Նոր Նախիջեւանի քաղաքային խորհուրդը որոշեր է արտօնութիւն խնդրել Նախիջեւանի մէջ հիմնելու համար աղջկանց գիմնազիոն մը, պայմանաւ որ հայ աշակերտներուն պարտաւորիչ ըլլայ կրօնի ուսումը հայերէն լեզուով, նոյնպէս հայերէն լեզուին ուսուցումը մինչեւ 5րդ դասարանը։ Այս գործը Պետերբուրգի մէջ յաջողցնելու համար՝ քաղաքային խորհուրդին կողմէ ընտրուած է Պ. Դ. Խօջայեան։

—Սաւզավոյի եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան խնդրանօք, Հայրապետական հրամանաւ տեղւոյն հոգեւոր հովիւ նշանակուած է Տ. Արսէն Վ. Վեհունի որ մեկնած է Ամերիկայէն՝ իր նոր պաշտօնատեղին գալու համար։ Նոյնպէս Կաթողիկոսական հրամանաւ, Ամերիկա գտնուող Տ. Մաթէոս Վ. Անէմեան այցելու հովիւ նշանակուեր է Լօրէնսի թեմին՝ որ երկար ատենէ ի վեր հոգեւորականէ զուրկ կը գտնուէր եւ իր շուրջը գտնուած 9 քաղաքներու մէջ ալ Հայեր կան։

—Ատանայի առաջնորդ Տ. Մուշեղ Ծ. Վրդ. հինգշաբթի օրը Մաքրիգիւղի եկեղեցին Ս. Պատարագ մատոյց եւ քարոզ խօսելով իր հրաժեշտի ողջոյնները տուաւ ներկայ ժողովրդեան, վասն զի Տ. Մուշեղ Վ. մօտ օրէն կը մեկնի իր պաշտօնատեղին։

—Ս. Պատրիարքը այս իրիկուն Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին առաջնորդուելով երեկոյեան ժամերգութեան կը նախագահէ եւ վաղն առաւօտ կը պատարագէ։ Ն. Սրբազնութիւնը ցերեկուան ճաշի հրաւիրուած է Թաղ. Խորհրդոյ երկրորդ ատենապետ Վսեմ. Բօղոս էֆ. Նազլեանի բնակարանը։

—Թէհրան հաստատուած Պոլսեցի ազգային մը, Գառնիկ էֆ. Տալըճեան, Ազգ. Պատրիարքարանի դիւանապետ Թիլկեան Բարթող էֆ.ի 5 օսմ. ոսկի ղրկած էր, Պոլսեցիներու աղքատ ընտանիքի մը յատկացուելու համար։ Թիլկեան էֆ. այս գումարը մայր եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհուրդին տրամադրութեան տակ դրած ըլլալով, նոյն Թաղ. Խորհուրդը զայն յատկացուցեր է Վանեցի Եղիսաբեթ անուն աղքատիկ կնոջ մը որ մայր է երեք անչափահաս մանկանց, եւ վերջերս ալ իրենց բնակած հիւղակը փլած էր։

—Պատրիարքարանի յանձնարարութեան վրայ, Տ. Դաւիթ քահանայ Տէր Աւետիսեան Չին Քանաքէն (Կէօզէ) մեկներ է Աթէնք եւ Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ այն տեղ պաշտօն կատարեր է։ Իսկ Աթէնք գտնուող Տ. Խորէն քհնյ. Հունգարիա մեկներ է հոգեւոր հովուութեան համար։

—Հելլենահպատակ Գիւլօրա-Թէրա անուն յոյն աղջիկ մը փափաքելով Հայ. Եկեղեցին ընդունիլ եւ դիմած ըլլալով Ազգ. Պատրիարքարան, հարկ եղած օրինական ձեւակերպութիւնները լրացած են հելլէն հիւպատոսարանի եւ Ազգ. Պատրիարքարանի միջեւ։ Յիշեալ աղջիկը կ՚ամուսնանայ Վանեցի Խաչատուր Կարապետի հետ։ Նոյնպէս Բերացի Հայ-Հռոմէական աղջիկ մը դիմած է Ազգ. Պատրիարքարան, փափաքելով վերադառնալ Մայրենի Եկեղեցին։

—Ս. Պատրիարք Հայրը գոհունակութեան գիր մը ղրկեց Գասթեմօնիի Պատր. Փոխանորդ Տ. Գրիգորիս Վրդ. Պալաքեանի, անոր բարւոք պաշտօնավարութեանը համար։

—Պարիզէն բարերար անձ մը 40 ֆրանք նուիրած է Խասգիւղի Գալֆայեան Որբանոցին, Տիկին Մէօհրիւպէ Արսլանեանի հոգւոյն համար։

ԱԶԴ.—Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը՝ ըստ հրաւէրի Թաղ. Խորհրդոյ՝ հանդերձեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել Թաղիս Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ մէջ, ամսոյս 16, յառաջիկայ կիրակի առաւօտ. ի յիշատակ Ս. Եկեղեցւոյս հիմնադրաց, բարերարաց, նուիրատուաց եւ այլ աշխատաւորաց, եւ իր հոգեւոր քարոզութեամբ մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։

Յետ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան յատուկ պաշտօն պիտի կատարուի Թաղիս բարեպաշտ ժողովրդեան ընդհանուր ննջեցելոց համար։

Սկիզբ. Ժամերգութեանց.— ժամ 2 (Ը.Թ.)
» Ս. Պատարագի.— » 4½ »
Բերա (Կնիք)

ԱԶԴ.—Ի գիտութիւն Թաղիս բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցուի թէ Ս. եկեղեցւոյս բարերար քարոզիչ, Գեր. Տ. Ներսէս Վրդ. Դանիէլեան, ի նշան երախտեաց, հանդերձեալ է յառաջիկայ կիրակի (յունուար 16) Ս. Կարապետ եկեղեցւոյ մէջ յառաջ քան Ս. Պատարագ մատուցանել եւ յետ այնու հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել, ի հանգիստ հոգւոց երջանկայիշատակ ծնողաց, Ս. եկեղեցւոյս վերաշինող բարերարաց, Վսեմ. Ուսեան Մաթէոս եւ Աւրէլ Տեարց հարազատաց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Մ. ՈՒՂՈՒՐԼԵԱՆ Թ. ՍՈՒՐԷՆԵԱՆ
13 Յունուար 1905
Սկիւտար-Նոր-Թաղ

ԱՂՔԱՏԱՍԷՐՈՒՀԵԱՑ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Բանկալթիի Հայ-Հռոմէական Աղքատասէր Տիկնանց մարմինը, իր հովանաւորութեան ներքեւ, շքեղ պարահանդէս մը պիտի տայ ի նպաստ Բանկալթիի աղքատաց վարժարանին։ Պարահանդէսը տեղի պիտի ունենայ Բերա Բէլէրի սրահներուն մէջ։ Տոմսակին գինն է մէկ օսմ. ոսկի։ Պարահանդէսին կարգադրութիւններով զբաղելու համար, մասնաժողով մը կազմուած է հետեւեալներէն.— Տիկնայք. Զ. Բեքմէզեան, Ժ. Գորթելի, Ռ. Գալթօ, Ճ. Էլիոզքո, Վ. Մ. Էսաեան, Ժ. Միւէրի, Տ. Կիւմիւշկերտան, Պետրոս էֆ. Խորասանճի, Անտոն էֆ. Հաճիպօր, Արթին Հիւրմիւզ, Անտոն պէյ Մըզըրլը, Ն. Ներսէս, Գրիգոր Խան Շահմանեան, Սարգիս էֆ., Լ. Սերվիչէն, Գրիգոր էֆ. Սինապեան, Պառոնուհի տը Վանտէսվի, Միքայէլ փաշա Փորթուգալ, Արամ պէյ Բէօշէօղլու, Կամսար Լէոն Օսթրօրօգ, Ի. Ֆէրնանտէզ եւ Էտկար պէյ Տիւզ, որ գանձապետ է։

Այսօրուան Հեռագիրներ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՄԱՆՉՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՍԿՍԱԾ

ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՅԱՐՁԱԿՈՂԱԿԱՆԸ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 յունուար.— Ռիւթէրի Թղթակիցը հետեւեալը կը հեռագրէ Քուրօքի զօրավարին բանակէն.

«Յունուար 26ի առաւօտ օդը բաւական թնդանօթաձգութեան մը ձայները լսուեցան արեւմտեան կողմէն։ Կ՚երեւայ թէ հոն մեծ ճակատամարտ մը կը կատարուի։ Ռուսները անցան Հուն-Հօն, ճաբոնական բանակին ձախ թեւին կողմէն։ Ճաբոններն ալ յարձակողականի սկսան»։

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Քուրոփաթքին զօրավարը յունուար 26 թուականով հետեւեալը կը հեռագրէ Նիքոլա կայսեր.

«Երէկ, 25 յունուար, թշնամիին ձախ թեւին դէմ յարձակողական սկսանք եւ երկու գիւղ գրաւեցինք՝ Սանտէբաուի հարաւային արեւմտեան կողմը։ Այսօր, յունուար 26, մեր զօրախմբերէն մէկը ետ մղեց թշնամին որ մեր ձախ թեւին հարաւային արեւելեան կողմը կը գտնուէր։ Մեր զօրախումբը գրաւեց Քաւնէնզանի եւ Էվթանզանի ճամբուն վրայ գտնուող կիրճը։ Ռուսական ուրիշ զօրախումբ մը, որ Զին-Հօչէնկի մօտ գտնուող թշնամիին կողին դէմ ղրկուած է, հարկադրեց ճաբոնական զինուորները նահանջելու»։

—Քուրոփաթքին զօրավարին կողմէ Նիքոլա կայսեր ուղղուած ուրիշ հեռագիր մը յուն. 7 թուականով կ՚ըսէ.

«Ռուսները ետ մղեցին ճաբոններուն յարձակումը Սանտէբուի մօտ։ Երէկ իրիկուն Ռուսները գրաւեցին այդ տեղը»։

ԲԱՐԻԶ.— Շա-Հօյի վրայ ճակատամարտը կը շարունակէ առանց վերջնական հանգամանք մը ունենալու տակաւին։

ԼՈՆՏՈՆ.—Տէյլի Մէյլի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ, նոյն լրագրին վարձած շոգենաւը Վլատիվոսթօքի ջուրերուն մէջ նաւարկած ատեն, հաստատեր է որ այն հսկողութիւնը զոր Ճաբոնները կը կատարեն Վլատիվոսթօք տանող ծովային ճամբուն վրայ, կատարեալ պաշարման մը պիտի վերածուի Վլատիվոսթօքի համար, ինչպէս եղաւ Բորթ-Արթուրի նկատմամբ։ Թղթակիցը կը յարէ թէ պաշարման պաշտօնական յայտարարութիւնը մօտերս տեղի պիտի ունենայ։

ԲԱՐԻԶ.— Հիւսիսային ծովի միջադէպին միջազգային քննիչ յանձնաժողովը այսօր շարունակեց լսել միջադէպին վկաներուն յայտարարութիւնները, որոնց երկուքը ըսին թէ ձկնորսի նաւակներուն մէջ որ եւ է օտար նաւ չէին տեսած։

— Յանձնաժողովը վկաներու յայտարարութեան մէջ շատ մը հակասութիւններ կը տեսնէ։

(Միւս հեռագիրները արդէն հրատարակած ենք մեր այսօրուան Գիշերուան Հեռագիրներուն մէջ)։

ԲԱՐԻԶ, 28 յունուար.— Բերլինէն Լ՚Էնֆորմասիոն գործակալութեան ուղղուած հեռագիր մը հետեւեալը կը ծանուցանէ.— «Երէկ, Գերմանիոյ կայսեր տարեդարձին առթիւ, ճաշ մը տրուեցաւ Զարսքոյէ Սէլոյի պալատան մէջ։ Նիքոլա կայսրը նախագահեց այդ ճաշին։ Ներկայ էին Զարուհին, մայր կայսրուհին, Գերմանիոյ դեսպանը եւ բոլոր պաշտօնեաները, նախարարներ եւ պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարներ։ Նիքոլա Բ. բաժակ պարպեց Վիլհէլմ Բ.ի կենացը, յիշելով Գերմանիոյ կայսեր հետ ունեցած բարեկամական սերտ յարաբերութիւնները։ Գերմանիոյ դեսպանը պատասխանեց թէ Գերմանիոյ վեհապետը եւ երկիրը մեծ համակրութիւն կը տածեն Ռուսիոյ կայսեր եւ կայսրութեան եւ ազգին համար։

—Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին նիստերը վերսկսան։ Պ. Ռուվիէ, նոր նախարարապետը, յայտարարութիւն մը կարդաց՝ պարզելով դահլիճին նոր ծրագիրը, ըսելով մանաւանդ թէ Նախարարութիւնը արտաքին գործերու մասին պիտի շարունակէ մինչեւ հիմա հետեւած քաղաքականութիւնը։ Կրօնական գործոց նախարարը յայտարարեց թէ պատրաստ է յաջողցնելու Եկեղեցիներու եւ Պետութեան բաժանման ծրագիրը։ Երեսփ. Ժողովը, 107ի դէմ 400 ձայնով վստահութիւն յայտնեց դահլիճին յայտարարութեանը։

—Պ. Ռուվիէ իր յայտարարութիւնը կարդացած պահուն ծանոյց թէ ձախ կողմին աջակցութեամբը պիտի պաշտօնավարէ։ Պ. Տէլքասէ, ընկերվարականներու մէկ հարցումին պատասխանելով, ըսաւ թէ Խորհրդարանը չի կրնար խառնուիլ օտար երկիրներու գործերուն։

ՊԷՇԹԱ.— Հունգարիոյ երեսփոխանական ընտրութիւններէն 318 արդիւնք ծանօթ են մինչեւ հիմա։ Ազատական կուսակցութիւնը 42 աթոռ կը կորսնցնէ եւ Քոշութ կուսակցութիւնն ալ 40 կը շահի։ Պանֆիի կուսակցութիւն 5 աթոռ կը շահի եւ ժողովրդականներն ալ 3։

ՊԵՐԼԻՆ.— Էթէլ Ֆրիտրիխ իշխանին համար այսօր հրատարակուած բժշկական տեղեկագիրը կ՚ըսէ.— «Ձախ թոքին թարախումը հետզհետէ կը յառաջանայ։ Հիւանդին ընդհանուր վիճակը, սակայն, գոհացուցիչ է»։

ՄԱՏՐԻՏ.— Պ. Վիլլավէրտէ, իրիկունը, Սպանիոյ Թագաւորին պիտի մատուցանէ նոր դահլիճին կազմութիւնը։

—Սպանիոյ նոր Նախարարութիւնը պաշտօնապէս կազմուեցաւ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 14 Յունուար

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Օ.	86	24
Ամէնէն բարձր գին	»	86	25
Ամէնէն վար գին	»	86	06
Ռումէլիի Երկաթուղի գոց.	Ֆր.	128	25
Ամէնէն բարձր գին	»	128	25
Ամէնէն վար գին	»	127	12

ԲԱՑՈՒՄ 15 Յունուար

Օսմ. Քոնսոլիտէ Միացեալ	Օ. Օ.	86	25
Ռումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	128	—
Շիրքէթի Խայրիէ		20	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		15	30
Օսմ. Պանքա		—	—
Ունեկան պանքա		129	—
Տէրքոս		150	—
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	—
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		6	35
» ժուիսանս		3	10
» պարտաթուղթ		434	—
Քարաք Կ. Պոլսոյ		512	—
Թիւնէլ		24	—
Քրէտի ծանէբէ Իզմիրէն Ա		227	51
» » » Բ		268	10
Լավրիօն		51	51
Անատոլիի Երկաթուղի բաժնեթուղթ		12	—
» պարտաթուղթ	«	538	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	—	—
» » » չէք	»	110	15
Բարիզ » »	Ֆր.	22	77½
» » » չէք	»	—	—
Պէրլին առնական չէք	մարք	13	4
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	21	77

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	20
Անգլիական ոսկի	»	109	33
Պօլ Էմբէրիեալ	»	10	—
Մէճիտիէ	»	21	06
[illegible]	»	108	05
Մէթալիք	»	—	—
[illegible]	Գ. Գ.	3	58

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 27 Յունուար

Անգլիական Քոնսոլիտէ		88	56
Միացեալ պարտք բաց.		87	63
» գոց.		87	63
Օսմանեան Պանքա		13	15
Ռուսական 1888-1889		89	50
Հելլենական 5 %		49	25
» Մոնոբոլ		51	25
Պուլկարական 1892		94	50
Եգիպտական ունիֆիէ		105	50
Ճաբոնական %		80	12
Թրանսվալ		3	83
Չարթըրտ		1	84
Փոխանակագին		25	32¼

ԲԱՐԻԶ, 27 Յունուար

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		98	32
Միացեալ պարտամուրհակ բաց.	Ղրշ.	89	—
» գոց.	»	88	95
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	595	—
Օսմանիէ	»	—	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	130	50
Օսմ. [illegible]	»	468	—
Օսմ. Ռէժի	»	360	—
Բրիօրիթէ Թիւրք 4 %	»	508	—
Քրէտի Լիոնէ [illegible]	»	1164	—
Իտալական Ռանթ	»	102	97
Սպանիական արտաքին	»	91	80
Աւստրիական	»	101	50
Թրանսվալ	»	99	25
Ռուսական 4 %, 1901	»	89	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	24	130
Դրամագլուխ	»	—	—

ՎԻԵՆՆԱ, 27 Յունուար

Լախտն. Լոնտոնի վրայ	Ֆր.	240	10
Ռումէլի երկաթուղի	»	134	—
Օսմ. Ռէժի	»	—	—

ՊԵՐԼԻՆ, 27 Յունուար

Միացեալ պարտաթուղթ	Ֆր.	87	90
Ռումէլի երկաթուղի	»	130	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	102	70
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	30

ԻԼԱՆ

(Խազինէի Խասսաի Շահանէ)

Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ միւպայէա օլընաճագ միւթէնէվվի պօսթա թալիպի զուհուրինտէ օլուպ մահը հալը Րումինին 17ինճի փազար իրթէսի իհալէի էվվէլիյէսի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն թէմինաթ աքչէլէրինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթաւհըպէն եէվմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօղուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհայա կէլմէլէրի։ 1 3

Ֆի 13 քանը. սանի 320

ՕՍԿԻ ՇՔԱՆՇԱՆ, ՓԱՐԻԶ 1900 Ի

EXPOSITION UNIVERSELLE FRANÇAISE

Ընկերութիւն ՔԱՐՄԷԼ Օրիանթալ

ԲՆԱԿԱՆ ԳԻՆԻ ԵՒ ԳՈՆԵԱՔ

ՌԻՇՈՆ ԼԸ ՍԻՈՆԻ (ՊԱՂԵՍՏԻՆ) մեծ մառաններէն

Վաւերացեալ կայսերական բժշկական ժողովոյ տարրալուծմամբ

1903 յունիս 2ին այցելեցինք Քարմէլ Օրիանթալի մառանները որ կը պարունակէին 600 տակառ եւ 49,000 շիշ: Մեր անձնական ընտրութեամբ, տակառներէն 26 եւ շիշերէն 24 նմոյշ առինք որոնց տարրալուծումը հաստատեց թէ Քարմէլի գինիները քիմիական բաղադրութենէ զուրկ

ԲՆԱԿԱՆ, ԶՕՐԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ ԲՈՒԺԻՉ ԵՆ

Փարիզի բժշկական ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր Ա. ԲՈՒՇԷՅԻ, Պօրտոյի գիտութեանց ֆաքիւլթէին բրոֆէսէօր ԿԱՅՈՆԻ, Համպուրկին քաղաքապետութեան երդուեալ քիմիագէտ Ս. ԷՆՈՐԻ, Ս. Բեդերսպուրկի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ԲԷՅԼԻ եւ Օտեսայի կայսերական համալսարանին բրոֆէսէօր Ա. ՎԵՐԻԿՈՒԻ կողմէ տարրալուծուած

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ։ Գրասենեակ եւ մթերանոց. ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՔԱՐԱՔՕՅ, ՍԻՒԹԼԻ ՖՐԱՆՍԷԶ Թիւ 145—147

9 Երիքերին եւ խցանի բաբսիւլներուն վրայ պահանջել գործարանին վաճառանիշը որ կը կրէ Քարմէլ Օրիանթալ Ընկ. բառերը 32—50

SOCIETE «CARMEL-ORIENTAL»

RAISIN DECBANAAN

(ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ)

Ծարտոնական Թէյ

Թէյը, որ այսօր գրեթէ բոլոր մարդոց գլխաւոր ըմպելին դարձած է, ա՛յնքան բազմաթիւ տեսակներ ունի որ, արդարեւ գործածողներուն համար բաւական դժուար է լաւ ընտրութիւն մը ընել։ Այդ տեսակներէն ոմանք նմանատիպ են իբր տեսքով եւ գոյնով, ոմանք ալ թէեւ նոյնքան համ ու հոտ չունին, գերադասելի են սակայն իբր կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ. վերջապէս իւրաքանչիւր թէյ իր ուրոյն յատկութիւններն ունի որոնք զինքը կը զանազանեն ուրիշ տեսակներէ։

Սակայն կայ թէյ մը, որ այդ յատկութեանց ամէնէն կարեւորները կը միացնէ իր վրայ, այսինքն՝ գոյն, համ, հոտ եւ մանաւանդ կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ անզուգական ազդեցութիւն մը, եւ այդ թէյն է Ճապոնի թէյը, որ այդ յատկութեանց շնորհիւ կը յարմարի ամէն տարիքի եւ կազմութեան, ամէն կլիմայի եւ եղանակի եւ ամէն ճաշակի։

MARQUE DEPOSÉE

Եավրուեան եւ Իսագուլեան բեյի մեծ վաճառատունը, իր բազմաթիւ յաճախորդաց ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, այս անգամ մեծաքանակ ներածած է ճապոնական զուտ թէյ մասնաւոր եւ իւղական տուփերով ու կը հրաւիրէ օգտուիլ այս առիթէն բոլոր անոնք, որ կը փափաքին ունենալ թէյ մը

Համով հոտով առողջապահիկ եւ կազդուրիչ.

Սոյն վաճառատան մէջ կան նաեւ հնդկական, չինական, Սէյլանի եւ Ճավայի ամենալաւ տեսակ թէյեր։ 58 27—40

Ուշադրութիւն մարքայի

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ բանողաց

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	3500
[illegible]	10500	[illegible]	350
[illegible]	9000	[illegible]	35
[illegible]	9000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	350
[illegible]	8000	[illegible]	250
[illegible]	8000	[illegible]	25
[illegible]	8000	[illegible]	200
[illegible]	5700	[illegible]	90
[illegible]	5700	[illegible]	80
[illegible]	5700	[illegible]	8
[illegible]	3500		

[illegible]

[illegible]

13 14 50 [illegible]

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

LE PHENIX AUTRICHIEN

ՖԷՆԻՔՍ ՕԹՐԻՇԻԷՆ

ԿԱՅՍ. ԹԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնուած 1860ին Վիեննայի մէջ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԵՒ ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ

Հրդեհի ճիւղ 17,000,000 Ֆր. Կեանքի ճիւղ 31,008,000 Ֆր. Ծովային ճիւղ 15,264,915 Ֆր.

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆՆ Է, Կ. ՊՈԼԻՍ ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

Գրասենեակները, Կ. Պոլիս, Հաճօբուլօ խան, 52—56։

Լիազօր ներկայացուցիչ
Գ. ՖԷՐԱՏԵԱՆ

7—50 28

Ծանօթ.—Գաւառներու մէջ լուրջ և գործունեայ գործակալներ կ'ընդունուին։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

7 1905 Յուն. 1էն ցնոր անօրինութիւն։ 2—10

Վոսփորէն կամուրջ

2 Պէշիկ. Իսկիւտար.
2 10 Գուզգ. սկիւտար.
1 30 Ա. հիսար. գնտ. պէպ. արնավ. գրչ. չէնկք. պէյլպ. օրթ.
2 40 Գուզգ. սկիւտար.
1 30 Ենիմ. մէզպ. պյքտ. Թարպ. եէնիք. սթն. միրկ. պէշ.
2 20 Միրկ. ը. հիս. Պէպեք. Արնվ. Գրչ. Օրթ. Պէշիկթաշ.
2 Պէյք. Բշպ. Զպք. Գանլճ. Ա. Հիսար. Գնտ. Վնք. Չէնկ. Պէյլ. գուզգ. պէշիք.
3 20 Գուզգ. սկիւտ.
2 15 Ենմ. մէզր. պյքտ. Թրպ. Եէնիք. միրկ. պէշիք.
3 Սթէն. միրկ. ը. հիսար պէպ. արն. գրչ. Օրթ. պէշկթ.
3 45 Գուզգ. սկիւտ.
3 պէյք. բաշպ. չուպ. գանլ. ա. հիս. գանտ. պէշկ.
2 25 Ր. ա. գավագ. եէնմ. մէզր. պ. քտ. Թարպ. պէյք. ա. հիսար վանիք. չէնկ. պէյլ. գուզգ. պէշկթ.
4 Օրթ. գուզգ. սկիւտ.
4 30 Սկիւտար.
3 15 Եէնմ. մէզպ. պյքտ. Թրպ. եէնք. միրկ. պէշիկ.
3 50 Սթէն. միրկ. ը. ա. հիսար. գանտ. պէպ. արնվ. գրչ. օրթ. պէշկթ.
4 30 Չնկլ. պէյլ. Գուզգ. պէշկ.
5 15 Գուզգ. սկիւտ.
4 30 Պէյք. բշպ. չուպ. գանլ. ա. հիս. գանտ. պէյլ. պէշկթ.
5 40 Ա. հիսա. վանք. չէնկք. պէյլպ. գուզգք. պէշիկթաշ.
5 20 Օրթ. պէշիկթաշ սկիւտար.
4 23 Ր. ա. գավագ. եէնմէլ. մսպ. պէքտ. Թարպ. եէնք. սթէն. միրկ. ը. հիսար. պէպ. պէշիկ.
5 30 Պէշ. արնվտ. օրթք. պէշիկթաշ։
6 55 Պէշիկ. գապաթաշ։
5 2 Թրպ. պէյզգ. բաշպ. չուպ. գանլ. ա. հիսար. գնտ. պէպ.
5 45 Եէնմ. մէսրպ. էյքտ. Թրպ. եէնք. միրկ. ը. հիս. պէպ. արնվ. գուրչ օրթ. պշկթ.
7 40 Գուզգ. պէշիկթաշ.
7 50 Արնվտք. կանլիք. չէնկք. պէյլպ. օրթք. գուզ. պէշիկթաշ։
8 Եէնիմ. մէսրպ. պէօյլտ. Թարպ. եէնիք. սթէն. միրկ. ը. հիսար. պէպ. արնավտք. գուրչ. օրթ. պէշիկթաշ։
8 4 Ր. ա. գավագ. մէսրպ. պէյք. Թրպ. պյգ. բաշպ. չուպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. վանիք. չէնկ. պէյլպ. գուզ. պէշիկթաշ։
8 55 Պէյգ. բաշպ. եէնիք. չուպլ սթէն գանլ. միրկ.
9 30 Եէնիմ. մէզ ը. պէօյք. Թարպ եէնիք Մրկ. ը. հիսար. պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.
10 10 Պէյգ. եէնիք.
10 30 Պէյգ. բաշպ. չուպլ. գանլ. ա. հիսար. գանտ. չէնկք. պէյլ. գուզգ պէշիկ.
11 20 Օրթ. գուրչ. սկ'ւտ.
11 30 անիք. պշիկթ.
10 15 Պէյգ. բաշպ. եէնիք. չուպլ. սթէն. գանլ. միրկ. ը. ա. հիսար. գանտ. պէպ. արնվտ. չէնկ. պէյլ. օրթ. գուզգ. պէշիկ.
1 Եէնիմ. մէս. պէօյք. Թարպ. եէնիք. միրկ. ը. հիսա. պէպ. արնվտ. օրթ. պէշիկ.

Կամուրջէն Վոսփոր

2 3 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթն. են ը. Թրպ. պէօյք. մէս. եէնմ. ը. ա. գավագ։
2 45 Գապթ. պէշկթ. իսկ. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. Վնք. պէպ. գանտ. ա. ը. հիս. միրկ. գնլ. սթն. եէնք. բշպ. պյքզ. Թրպ.
2 50 Գուզկ.
3 — Պշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չպուգ. բշպ. պէյքօզ
3 2 Պշկ. Գզկ.
3 5 Պէշկթ. չէնկք.
3 50 Պէշկթ. սկիւտ. օրթ.
4 5 Պէշկ. օրթ. գրչ. արնավ. պէպ. ը. հիսար միրկ. սթն. ե ը. Թրպ. պէօյիք. մէս եէնմ.
4 20 Գապթ. պշկ. գուզկ. պէյլ. չնկլ. ա. հ. ս.
5 Սկ'ւտ. Օրթ.
4 50 Գզկ.
5 Պէշկթ. գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար գանլ. չուպ. բաշպաք. պէյգ. Թարպ. պէօյք. մէզ. եէնմ.
6 Գապթ. Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթէն. եէնք. Թրպ. պէօյք. մէս. եէնմ. ը. ա. գավագ
7 15 Պէպ. գանտ. ը. ա. հիսր. միրկ. գանլ. սթէն. չպուգ. եէնիք. բաշպ. Պէյք
6 45 Պշկ. Իսկ. գուզկ. օրթ. Պէյ. չէնկ. գրչ. արնվ. վանիք.
7 30 Սկիւտարէ գուզկ.
7 30 Պէշկթ. օրթ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. եէնք. Թրպ. պէօյք. մէզպ. եէնմ.
9 Պշկթ. Թրպ.
8 15 Գապթ. պէշկթ. սկիւտ.
8 45 Պշկ. գուզգ. պէյլ. չէնկ. վանիք. գանտ. ա. հիսար. գանլ. չպուգ. բշպ. պէյքօզ.
9 50 Միր. եէնք. պէյքօզ.
9 10 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. սթն. ենք. Թրպ. պէօյ. մէս. եէնմ.
10 25 Պէշկթ. գանտ. ա. հիսար գանլ. չպուգ. բշպ. պէյք. մէսպ. ը. ա. գավագը
9 45 Պէշիք. գուզկ. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. Պէպէք. գանտ.
10 30 Պշկ. պէպ. միրկ. սթն. եէնք. Թրպ. պէօյ. մէս. եէն.
10 30 Սկիւտար
10 45 Գպթ. պշկ. Իսկ. օրթաքէօյ
10 50 պէշկթ. Գուզկ. պէյլ. չէնկ. վանիք.
10 45 Պէշիկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս.
11 25 Սկիւտ. Գուզկ.
11 30 Պշթ. միրկ. սթէն. եէնք. Թրպ. պէօյք. մէս. եէնմ.
11 35 Պէշկթ. պէյլ. գանտ. ա. հիս. գանլ. չպուգ. բաշպաք. պէյքօզ
11 40 Պէշկ. օրթ. Գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիս. միրկ. եէնք.
11 50 Գուզ. պէյլ չէնկ. վանիք. պէպ.
12 10 Պէշկթ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. ը. հիսար. միր. ենք. սթէն ա.
12 15 Պէշիկ. գզկ. պէյլ. չէնկ. գանտ. ա. հիս. գանլ. բաշպաք. պէյք.
12 15 Եէնք. Թրպ. պէօյք. մէս. եէնմ.

Ասոնցմէ զատ Գապաթաշի եւ Սիրքէճիի միջեւ ամէն օր կէս ժամը անգամ մը երթեւեկութիւն կը կատարուի, ժամ 2.45էն մինչեւ 12 15։

Պէյլէրպէյի եւ Սկիւտարի միջեւ, ամէն օր կէս ժամը անգամ մը երթեւեկութիւն մը կը կատարուի, ժամ 2էն 12 30։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԷՆ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆԵԱԼ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնս խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, համբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սոսայլէ խորտակուելուն դէմ, ինչպէս նաեւ կեանքի վրայ, ամէն կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջովին վճարուած	10,6[illegible]	Ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	14[illegible],585,000	»
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	314,768,000	»
1901 տարւոյն մէջ գանձուած ապահովագրին ու տոկոս	[illegible]6 58[illegible]	»

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել

Կ. Պոլսոյ Ճեմպերլիյին, Ազարեան խան, Վոյվոտա, Ղալաթիա.

Տնօրէն, Կ. Պոլսոյ Ճեմպերլիյին Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ 11 1—50

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլի Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	Կոզօ	[illegible]	Մալօ	724	Րոզարիօ	156
Ալէքօ	3607	Գոնկօ	1906	Կրոտօ	1095	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարոքէլլօ	37[illegible]9	[illegible]	1735
Արիոսթօ	2277	[illegible]	43[illegible]1	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3887	Սիլվիօ	1198
Պասանօ	1822	Տօրինօ	987	[illegible]	372	[illegible]	1057	[illegible]	1203
Պորոտինօ	1264	Տուրօ	1383	Հորաթիօ	36[illegible]0	[illegible]	1735	Թասսօ	1323
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1718	[illegible]	595	[illegible]	[illegible]4[illegible]9	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	[illegible]	5[illegible]4	[illegible]	2354	Էրօ	1033	[illegible]	3327
[illegible]	448	[illegible]	2464	[illegible]	5[illegible]40	[illegible]	41[illegible]	Թոլէտօ	1470
[illegible]	1371	Էլտորատօ	1520	[illegible]	1060	[illegible]	4036	[illegible]	487
[illegible]	1337	[illegible]	[illegible]84	[illegible]	1053	Օթելլօ	1585	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	964	[illegible]	[illegible]207	Պալէրմօ	68[illegible]	Վասքօ	1914
Դագօ	1094	[illegible]	1828	[illegible]	1760	Պոլօ	510	Վոլօ	1289
[illegible]	2739	Ֆլամինկ	549	Լէօ	1083	[illegible]	229	[illegible]	2396
[illegible]	1831	Ֆրանչիսքօ	4582	[illegible]	2272	[illegible]	1663	[illegible]	135
[illegible]	1697	[illegible]	3060	Լիվոռնօ	[illegible]3	Րոլլօ	1613	Զէրօ	120
[illegible]	[illegible]	Կիկանօ	1143	[illegible]	31[illegible]	[illegible]	1789		

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

[illegible] շոգենաւը, նաւապետ Թօյս։

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուի։

Ալեքօ շոգենաւը, նաւապետ Հիք, ամսոյս 31ին։

Դիմել առ Գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՐԻՔՕՍ

Թիւ 22—24, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 17—50

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

[illegible]

Յուն. 31ին Իմէրէթի, Սեւ ծովէն։

ՄԵԿՆՈՂՆԵՐ

Յուն. 31ին Իմէրէթի ուղ. Մարսիլիա։

Ա. կարգ Բարիզի համար 200 Ֆր.
» » Մարսիլիոյ » 160 »
Բ. » Բարիզի » 150 »
» » Մարսիլիոյ » 120 »

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թոփհանէ քարափին վրայ։

15 3—50 Թ. ՈՒԼՊՈՒԼ

ՔԻՒՆԱՐՏ ԼԱՅՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԻ [illegible]

Որ ամիսը երկու անգամ կը բանի Լիվրբուլի եւ Արեւելքի միջեւ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
[illegible]	13900	[illegible]	55
[illegible]	13900	[illegible]	48
[illegible]	12950	[illegible]	33
[illegible]	12950	[illegible]	394
[illegible]	8845	[illegible]	393
[illegible]	8128	[illegible]	393
[illegible]	8120	[illegible]	255
[illegible]	7392	[illegible]	31
[illegible]	7269	[illegible]	16

Դիմել առ ՃՈԼԻ Ն ՍԻԿԸՐ
45—50 Joly et Seagor

Մէյմէնէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա. Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 14

COMP RUSS

Navigation a Vapeur et ue Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ

Յունիս

Գշ. 11]24 Իզմիր, Պիրէօ, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բոր-Սաիտ ու Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ։

Գշ. 11]24 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կերասոնտ, Տրապիզոն, Րիզէ, Պաթում. միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։

Դշ. 12]25 Սեվաստոպոլ ժամը 10ին։

Եշ. 13]26 Օտեսա ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Խրիմ-Կովկաս, Խրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքօլայեվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։

Եշ. 13]26 Պուրկազ, Վառնա, Օտեսա. կէսօրուան ժամը 4ին։

Ուր. 14]27 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, [illegible], Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բոր-Սաիտ, Աղեքսանդրիա. կէսօրուան ժամը 4ին։

Շբ. 15]28 Օտեսա. կէսօրուան ժամը 4ին։ 31—50

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻԻՆ

Ժամանակացոյց կառախմբ. երթեւեկ.

1904 Հոկտ. 25 (Ն. Տ.) չորեքշ. օրէն սկսեալ

ԳՕՆԻԱ—ԷՐԷՅԼԻ—ՊՈՒԼԿՈՒՐԼՈՒԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ 662

Կայարան		Ապր. և Ժմ. Առաւ.
Գօնիա	մեկ.	12 30
Քաշըն խան		1 1
Ջումրա		1 45
Արըգ Էօրէն		2 13
Մանտասուն		2 42
Կարաման	ժմ.	3 13
	մկն.	3 28
Սիտարօվա		3 54
Այրանճը-Տէրպէնտ		4 44
Ալաճա		5 20
Էրէյլի	ժմ.	5 45
	մկն.	6 5
Պուլկուրլու ժմ.	երեկ.	6 20

ԴԱՐՁ 621

Կայարան		Ապր. և Ժմ. Իրիկ.
Պուլկուրլու	մկն.	6 35
Էրէյլի	ժմ.	6 50
	մկն.	8 50
Ալաճա		9 17
Այրանճը-Տէրպէնտ		10 1
Սիտարօվա		10 43
Կարաման	ժմ.	11 7
	մկն.	11 22
Մանտասուն		11 55
Արըգ Էօրէն		12 24
Ջումրա		1 —
Քաշըն խան		1 36
Գօնիա ժմ.	երեկ.	2 5

"ԱՐԵՒԵԼՔ,, Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (236)

ԲԻԷՐ ՏԸ ՔՈՒՐՍԷԼ

ԲԱՐԻԶԻ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՒՀԻՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՈՒ ԱՆՏԻՊ ՎԷՊ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԱ.

ԳԵՐԵԶՄԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

—Սակայն, երբ խեղճ բարեկամուհիս թուղթերը պրպտեցի, օրինական ձեւակերպութիւնը կատարելու համար, այդ Կլերայ անունին հանդիպեցայ... Բայց ուշադրութիւնս չգրաւեց, թէեւ լսած ըլլալս այդ անունը... Հոգեկան այնպիսի վիճակի մը մէջ կը գտնուէի որ անցեալին անդրադառնալու տրամադրութիւն չունէի բնաւ։ Միտքէս ալ չէր անցներ որ ձեր ներկայութեան պիտի գտնեմ ինքզինքս։

—Սակայն, ո՛րքան փնտռեցինք ես ու Ժան, յարեց դուքսը։

—Ի՛նչ նպատակով, հարցուց Սիւզան մեղմ ու անվրդով ձայնով։

—Շատ մը թերացումներ դարմանել կ'ուզէի, ըսաւ դուքսը։

—Ո՛չ, պարոն, ոեւէ յանցանք չունիք... Ձեր բարի սրտին թելադրութիւնն է այդ ընթացքը, եւ ո՛չ ոք իրաւունք ունի ձեզ մեղադրելու։

Այլայլած ձայնով մը պատասխանեց Սիւզան.

—Մեծ վիշտ մը պատճառեցի տիկին տը Ռուվրէյի... Դեռ եւս մինչեւ հիմա զայրացած ըլլալու է ինծի դէմ։ Միեւնոյն ամօթապարտութիւնը կը զգամ ըրածիս վրայ։

—Կը սխալիք, Սիւզան։ Այդ տխուր գործին ամբողջ պատասխանատուութիւնը իմ վրաս կու գայ... Բնաւ քէն պահած չէ ձեր նկատմամբ։

—Պարոն, կ'ուզէիք ձեր կինը ազատել. բարի էր ձեր նպատակը եւ կարելի չէ մեղադրել ձեզ... Բայց ես, օտարուհի մը...

—Ձեր տղուն պատահած դժբաղդութենէն յուզուած, վեհանձնութեան գեղեցիկ տուրք մը ունեցաք իմ փափաքիս գոհացում տալու համար։ Պատուոյ մասին յոյժ զգայուն մըն եմ, սակայն դարձեալ կ'ըսեմ թէ ամենուն յարգանքն ու համակրանքը վայելելու արժանի անձ մըն էք։

—Ա՛հ, եթէ կարենայի հաւատ ընծայել ձեզի, ինքզինքս նուազ դժբախտ պիտի զգայի։

—Պէտք չունիմ ձեզ համոզել, Սիւզան... Եւ եթէ երբեք ըստ բաւականին պերճախօս չըլլամ, թերեւս ուրիշ մը ըլլայ։

Այս խօսքերը լսելով՝ Սիւզանի աչքերը արտասուքներով լեցուեցան։ Պ. տը Ռուվրէյի ցոյց տուած յոյսի ճառագայթը շլացուցած էր զինքը։

—Ո՞վ է այդ ուրիշ մէկը, մրմնջեց Սիւզան։

Դուքսը չպատասխանեց, բայց բարի եւ հայրական ժպիտ մը լուսաւորեց դէմքը։

Ընկճուածութեամբ պատասխանեց մանկամարդ աղջիկը.

—Պարոն, ներեցէք համարձակութեանս որ հարցում մը ընեմ. Տիկին տը Ռուվրէյի առողջական վիճակը մտահոգութեան չի՞ պատճառեր միթէ։

—Իր հիւանդութիւնը անհետացաւ այն օրէն ի վեր, երբ մեր տան դռնէն ներս մտաք։

—Ուրեմն երջանի՞կ է... Իր աղջիկը կը սիրէ զինքը, այնպէս չէ՞... Երկուքին համար ալ պիտի աղօթեմ... Կը թոյլատրէ՞ք այդ բանը։

—Անտարակոյս, զաւակս... Հրաշալի հոգի մը ունիք... Բայց քանի որ ձեր ողբացեալ բարեկամուհին յաջողած է վստահութիւն ունենալ մեր Կլերայի վրայ, եւ քանի որ դարձեալ ձեր բարեկամը կը նկատէք զիս, չպիտի՞ բացատրէք մեզի հոս գտնուելնուդ պարագաները։

—Եթէ կը փափաքիք, պատասխանեց Սիւզան։

Մէկ քանի պարբերութիւններով պատմեց Ժան տ'Էրվէլի միջամտութիւնը եւ Լէօքատիի միջամտութիւնը, երբ ոստիկան մը կ'ուզէր ձերբակալել զինքը։

Յետոյ Ռամպիւթօ փողոցի ֆիզոլագործներուն քով մտնելը, յաջորդաբար երկու պաշտօններ կորսնցնելը պատմեց։ Այսպէս ստիպուած էր հեռանալ Արվիլ փողոցի տխուր սպասաւորէն, ուր ապաստանած էր։

Սիւզան այն տանն դատապարտուած էր տառապելու, որոշած ըլլալով բնաւ չտեսնել իր սիրած մարդիկը. Վերջին պահուն, սիրտը փղձկելով, Ֆրանսուազ Պոտուէնի քով երթալ որոշած էր։ Այդ միջոցին, Ֆլանդրի ճամբուն վրայ ինկած անզգայութենէ, պիտի մեռնէր, եթէ երբեք Ժոզէֆին Կլերայ օգնութեան չհասնէր։

—Բայց ո՞վ կ'ուզէր ձեզ վրէժ լուծել այդքան վատօրէն, հարցուց Պ. տը Ռուվրէյ զայրացած։

Սիւզան ինք ալ չէր գիտեր իր թշնամին ո՛վ ըլլալը։

—Ու քաջութիւն ունեցաք ինքզինքնիդ պաշտպանելու առանձին, մինչ այնքան դիւրին պիտի ըլլար զիս օգնութեան կանչել։

—Չէի ուզեր ձեզ տեսնել, մրմնջեց Սիւզան... Չէի ուզեր որ մէկը խօսի իմ վրաս, [illegible]... բայց ամէն բան չէք գիտեր դուք։

Այն տանն պատմեց թէ իր անծանօթ թշնամիներուն մեքենայութիւնները ի՛նչպէս յաջողած էին իր անձնական ազատութիւնն ալ կապտել։ Ժոզէֆին յանկարծակի բերած էր զգուշներն, այսպէս երեւան հանելով իր պաշտպանած աղջկան անմեղութիւնը։

Յետոյ Սիւզան պատմեց լուցկիի գործարանը մտնելը, իր հիւանդութիւնը եւ Ժոզէֆինի ծայրայեղ անձնուիրութիւնը, որուն զոհ գացած էր խեղճ բարեկամուհին։

—Հէգ աղջիկ, ըսաւ Պ. տը Ռուվրէյ խիստ յուզուած... Իր խօսքերը լսող մը պիտի ուզէր [illegible] ամէն բան, սակայն ինք անձնազոհ եղած է, փրկելու համար կեանքը աղջկան մը՝ զոր հազիւ կը ճանչնար... Այդ առաւելագոյն դիւցազնութենէն աւելի մեծ բան կա՞յ միթէ... Հիմա բան մը չենք կրնար ընել անոր համար, բայց իր մարմինը չպիտի մնայ անանուն մեռեալներու փոսին մէջ։ Շիրիմ մը պիտի ունենայ եւ ծաղիկներու տակ պիտի հանգչի։

Ժան Կլերար, որ ջերմ արցունքներ կը թափէր, մանկամարդ աղջկան խօսքերը լսելով, ձեռքին ներհակ կողմովը սրբեց աչքերը ու ըսաւ [illegible] ձայնով մը.

—Հիմա, օրիորդ Սիւզան, կրնաք ապահով ըլլալ ա՛լ եւս։ Կրնաք ազատութիւն ցոյց տալ... Իմ խեղճ քոյրս յանձնարարած է ինծի հսկել ձեր վրայ... Կը խոստանամ որ իր վերջին կամքերը պիտի յարգուին, եւ այն թշնամականները որոնք մինչեւ հիմա ձեզ հալածած են, անպատիժ կերպով, իրենց դէմ պայքարող մը պիտի գտնեն։

—Զաւակս, ամէն բանէ առաջ, այն անձնաւորէն պիտի հեռանաք, ըսաւ դուքսը։

—Ո՞ւր պիտի երթամ, հարցուց Սիւզան մտամոլոր։

—Առիկա մեր գիտնալիք բանն է։

—Բայց պէտք է որ աշխատութիւն գտնեմ իսկոյն։

—Առով ալ պիտի զբաղինք։

—Հոս մարդիկ կան, որոնք խոստացած են գործ գտնել ինծի։ Եւ ես կ'ուզեմ իմ ապրուստս ճարել. [illegible] եւ ո՛չ մէկուն... Ժոզէֆին երդուընցուց զիս՝ լուցկիի գործարանը չմտնելու համար. երդումս պիտի պահեմ... Բայց ուրիշ գործարաններ կան այս թաղին մէջ, ուր թերեւս գործ տան ինծի։

(Շարունակելի)